

Bakalářská práce

Potenciál open bankingu v České republice

Studijní program:

B0413A050006 Podniková ekonomika

Studijní obor:

Management služeb

Autor práce:

Barbora Žitková

Vedoucí práce:

Ing. Lenka Strýčková, Ph.D.
Katedra financí a účetnictví

Liberec 2024

Zadání bakalářské práce

Potenciál open bankingu v České republice

<i>Jméno a příjmení:</i>	Barbora Žitková
<i>Osobní číslo:</i>	E20000091
<i>Studijní program:</i>	B0413A050006 Podniková ekonomika
<i>Specializace:</i>	Management služeb
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra financí a účetnictví
<i>Akademický rok:</i>	2022/2023

Zásady pro vypracování:

1. Představení bankovního systému v ČR.
2. Bankovní služby.
3. Charakteristika open bankingu.
4. Zhodnocení potenciálu open bankingu pro firemní a soukromou klientelu.
5. Vyhodnocení a závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

min. 30 normostran

tištěná/elektronická

čeština

Seznam odborné literatury:

- ČERNOHORSKÝ, Jan, 2020. *Finance: od teorie k realitě*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2215-8.
- FARKAČOVÁ, Lenka, 2021. *Neučebnice ekonomie: pro každého na každý den*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-3193-8.
- JENG, Linda, ed., 2022. *Open banking*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-758287-9.
- MEJSTŘÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ, 2015. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3002-1.
- TAAFFE, Ouida, ed., 2019. *Banking on change: the development and future of financial services*. Chichester: Wiley. ISBN 978-1-119-60998-8.
- PROQUEST, 2022. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2022-09-30]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>.

Konzultant: Ondřej Machač – výkonný manažer v České fintech asociaci

Vedoucí práce:

Ing. Lenka Strýčková, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Datum zadání práce:

1. listopadu 2022

Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2024

L.S.

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Petra Rydvalová, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 1. listopadu 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Potenciál open bankingu v České republice

Anotace

Bakalářská práce *Potenciál open bankingu v České republice* je zaměřena na zhodnocení potenciálu Open bankingu, jak pro soukromou, tak i firemní klientelu. Hlavním cílem této bakalářské práce je na základě zhodnocení současného stavu využívání Open bankingu a dotazníkového šetření zhodnotit potenciál Open bankingu pro soukromé osoby i firmy. V teoretické části je nejprve charakterizován bankovní systém v České republice. Poté je provedeno vymezení Open bankingu, jsou představena rozhraní pro programování aplikací, tzv. API a vysvětlena úloha FinTech společností. A v neposlední řadě je pozornost věnována regulaci Open bankingu a způsob zabezpečení Open bankingu. Praktická část je orientována na zhodnocení potenciálu Open bankingu pro soukromou a firemní klientelu za pomoci sekundárních a primárních dat. K získání primárních dat slouží metoda dotazníkového šetření a sekundární data jsou získána rešerší.

Klíčová slova

Banka, FinTech, inovace, otevřené bankovníctví, potenciál, rozhraní pro programování aplikací, služba

The potential of Open Banking in the Czech Republic

Annotation

The bachelor thesis, *The Potential of Open Banking in the Czech Republic* is focused on evaluating the potential of Open banking in the private and business sector. The aim of this bachelor thesis is to evaluate the potential of Open banking in this field based on evaluating of the current situation in open banking and a questionnaire survey. The theoretical part first characterizes the banking system in the Czech Republic. Then the Open banking itself, application programming interface, so-called API, FinTech companies, regulation of Open banking and its safety. The practical part is focused on evaluating the potential of Open banking in the private and business sector through primary and secondary data. The questionnaire survey method is used to obtain primary data, and secondary data are part of the research.

Key Words

Application Programming Interface, bank, FinTech, innovation, open banking, potential, service

Obsah

Seznam zkratk	11
Seznam tabulek	12
Seznam obrázků	13
Úvod	14
1 Bankovní systém České republiky	15
1.1 Právní úprava bankovníctví v České republice	15
1.2 Dvoustupňový bankovní systém	15
1.3 Česká národní banka	16
1.4 Bankovní licence	17
1.4.1 Pobočky zahraničních bank	18
1.5 Bankovní služby	19
1.5.1 Přijímání vkladů	19
1.5.2 Poskytování úvěrů	20
1.5.3 Platební styk	21
1.5.4 Investiční operace	22
1.5.5 Operace na devizovém trhu	22
2 Open banking	24
2.1 Rozhraní pro programování aplikací – API	24
2.2 FinTech společnosti	25
2.3 Regulace Open banking	25
2.3.1 Směrnice PSD2	26
2.4 Bezpečnost Open banking	26
3 Využití Open banking v praxi	28
3.1 Informace o účtu (AIS)	28
3.1.1 Revolut	30
3.2 Iniciace plateb (PIS)	31
3.2.1 PayPal	32
3.2.2 Twisto	32
3.3 Ověření zůstatku (CIS)	33
3.4 Bankovní identita	33
4 Zhodnocení potenciálu Open banking	36
4.1 Metodologie výzkumu	36
4.2 Dotazníkové šetření	36

4.2.1 Popisná statistika skupiny respondentů	37
4.2.2 Open banking	40
4.3 Vyhodnocení potenciálu open bankingu	50
4.3.1 Open banking ve Velké Británii	51
4.3.2 Open banking v Polsku.....	51
4.3.3 Open banking v ČR-potenciál pro soukromý sektor.....	52
4.3.4 Open banking v ČR-potenciál pro firemní klientelu	54
4.3.5 Souhrnné vyhodnocení	56
Závěr	58
Seznam použité literatury	60
Seznam příloh.....	63
Příloha A Dotazník pro soukromé osoby	64
Příloha B Dotazník pro firmy	68

Seznam zkratk

AIS	Account information service
API	Application Programming Interface
CIS	Card-Based Payment Instrument
ČNB	Česká národní banka
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví
ECB	Evropská centrální banka
EU	Evropská unie
NTB	Notebook (Přenosný počítač)
PC	Osobní počítač
PIS	Payment initiation service
PSD	Payment Services Directive
Sb.	Sbírka zákonů

Seznam tabulek

Tabulka 1 Seznam bank v České republice	18
Tabulka 2 Struktura respondentů dle věku	38
Tabulka 3 Struktura respondentů dle počtu zaměstnanců firem	39
Tabulka 4 Struktura respondentů dle převažující činnosti firmy	39

Seznam obrázků

Obrázek 1 Nakupování přes internet	21
Obrázek 2 Jak funguje open banking.....	24
Obrázek 3 Návod k připojení Air bank.....	30
Obrázek 4 Ceník Revolut	31
Obrázek 5 Přihlášení do portálu Můj občan pomocí Bankovní identity	35
Obrázek 6 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 2 „Využíváme služeb:“	41
Obrázek 7 Struktura odpovědí firem na otázku č. 3 „Využíváme služeb:“	41
Obrázek 8 Struktura odpovědí soukromých na otázku č. 3 „Internetové bankovníctví používáme:“	42
Obrázek 9 Struktura odpovědí firem na otázku č. 4 „Internetové bankovníctví používáme:“	43
Obrázek 10 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 4 "K přihlášení do internetového bankovníctví využívám:"	44
Obrázek 11 Struktura odpovědí firem na otázku č. 5 "K přihlášení do internetového bankovníctví využívám:"	45
Obrázek 12 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 5 „Máte nějakou zkušenost s těmito společnostmi?“	46
Obrázek 13 Struktura odpovědí firem na otázku č. 6 „Máte nějakou zkušenost s těmito společnostmi?“	46
Obrázek 14 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 6 „Máte představu o tom, co znamená pojem OPEN BANKING?“	47
Obrázek 15 Struktura odpovědí firem na otázku č. 7 „Máte představu o tom, co znamená pojem OPEN BANKING?“	48
Obrázek 16 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 7 „V budoucnosti uvažujete o využití open bankingů?“	49
Obrázek 17 Struktura odpovědí firem na otázku č. 8 „V budoucnosti uvažujete o využití open bankingů?“	50
Obrázek 18 Počet aktivních uživatelů platební metody BLIK v Polsku.....	52

Úvod

Bankovníctví je nedílnou součástí životů většiny z nás. Ale dnešní uspěchaná doba si žádá změnu i v takovém tradičním oboru jako je bankovníctví. A právě otevřené bankovníctví přináší do bankovníctví mnoho možností ke změně, která je nezbytná. I přesto, že je open banking globálním fenoménem, tato bakalářská práce se bude zaměřovat na open banking na evropské úrovni s hlavním zaměřením na české banky a jiné subjekty na území České republiky.

Bakalářská práce na téma Potenciál Open Bankingu má za hlavní cíl zhodnocení potenciálu open bankingu v soukromém i firemním sektoru. Bakalářská práce zvyšuje povědomí o open bankingu a možnostech využití, které open banking nabízí.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Do teoretické části patří první dvě kapitoly. V první kapitole je popsán bankovní systém České republiky, jaká je jeho právní úprava, jak funguje dvoustupňový bankovní systém na principu, kterého bankovníctví v České republice funguje. Následně je zde představen dohledový orgán, kterým je Česká národní banka a na závěr je zde vysvětlen pojem bankovní licence, jaké jsou podmínky k jejímu udělení a jsou zde vyjmenovány základní bankovní služby, které banky nabízí. Druhá kapitola je zaměřena na samotný open banking. Je zde popsáno rozhraní pro programování aplikací, tzv. API a FinTech společnosti, které do bankovníctví přináší inovace. V této kapitole je vysvětleno, jakým způsobem je open banking regulován a jak je zabezpečen.

Praktická část obsahuje možnosti využití open bankingu v praxi a následně je práce zaměřena na zhodnocení potenciálu open bankingu pro soukromou i firemní klientelu, a to prostřednictvím dotazníkového šetření.

1 Bankovní systém České republiky

Bankovní systém je tvořen soustavou subjektů, které na území České republiky poskytují bankovní služby. Jedná se o dvoustupňový bankovní systém, který tvoří centrální banka a komerční banky. Centrální bankou je Česká národní banka, která je státní institucí. Přesto je jí v rámci právního řádu České republiky umožněna poměrně velká nezávislost, ale zároveň jí je zákonem uloženo několik vymezených funkcí.

1.1 Právní úprava bankovníctví v České republice

Vzhledem k tomu, že je Česká republika součástí Evropské unie, tak se na ní kromě českých právních předpisů vztahují i některé evropské směrnice upravující činnosti jednotlivých bank i celého bankovního systému. Mezi evropské právní předpisy patří Nařízení o obezřetnostních požadavcích a jeho prováděcí nařízení a Nařízení Komise k provedení Směrnice č. 2013/36/EU (CRD IV).

Nejdůležitějším zákonem pro oblast bankovníctví je zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, který upravuje nejen bankovní licence, ale i většinu otázek, které souvisí s fungováním bank. Může to být například bankovní tajemství nebo pojištění vkladů. Zákonná úprava je často doplněna vyhláškami, které jsou vydávány Českou národní bankou ve vztahu k provozním, ale i k jiným požadavkům.

Protože je Česká národní banka zároveň dohledovým orgánem nad bankami, je také důležitý zákon, který upravuje fungování České národní banky, a tím je zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance.

1.2 Dvoustupňový bankovní systém

Bankovní systém České republiky funguje na principu dvoustupňového bankovníctví. Dvoustupňový bankovní systém tvoří v první řadě Česká národní banka a v druhé řadě to jsou komerční (obchodní) banky a jiné specializované finanční instituce, jako například hypoteční banky nebo spořitelny.

Dvoustupňový bankovní systém funguje v současnosti ve většině světových ekonomik. Principem dvoustupňového bankovního systému je to, že centrální banka vykonává makroekonomickou funkci a komerční banky vykonávají funkci mikroekonomickou. Zároveň se jedná o univerzální systém bankovníctví, který spočívá v tom, že banky mohou poskytovat velké množství bankovních služeb, a to jak klasické produkty komerčního bankovníctví, tak i produkty, které patří do bankovníctví investičního.

Mezi produkty nabízené v rámci komerčního bankovníctví lze zařadit poskytování úvěrů nebo přijímání vkladů a pod investiční bankovníctví patří například prodej cenných papírů.

1.3 Česká národní banka

Česká národní banka je centrální bankou, která vykonává makroekonomické funkce. Je tomu tak již od roku 1993. Primárním cílem ČNB je dle Zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance v platném znění, péče o cenovou stabilitu. Tento zákon zároveň říká, že *„pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu.“* (Zákon č. 6/1993 Sb.) Takto definovaný cíl si ale může každý vyložit jinak, a to může být také důvodem, proč docházelo dříve ke sporům mezi Českou národní bankou a českou vládou při koordinaci jak monetární, tak i fiskální politiky. (MEJSTRÍK, a kol., 2014)

Funkce České národní banky

Hlavním úkolem ČNB je péče o měnovou stabilitu. Dalším úkolem ČNB je zajišťování bezpečného fungování a rozvíjení celého finančního systému. Kromě toho, že ČNB dohlíží na komerční banky, úkolem ČNB je dohlédnout na celý finanční trh. Tím, že vydává vyhlášky, metodické pokyny a různá opatření tak přispívá k jeho regulaci.

ČNB je hlavním orgánem, který dohlíží na banky, které podnikají na území České republiky. Na banky dohlíží průběžně a provádí jak namátkové, tak i dlouhodobě plánované kontroly. V případě, že by některá z bank neplnila své povinnosti, tak jí

může Česká národní banka udělit pokutu. V případě závažnějšího problému může ČNB i pozastavit konkrétní bance činnost. (Farkačová, 2022)

Česká národní banka se dále podílí na přípravách bankovních regulací a pomáhá stanovovat podmínky, které musí banky splňovat v případě, že chtějí zahájit svou činnost.

1.4 Bankovní licence

Proto, aby mohla být banka založena, je nezbytné získat tzv. **bankovní licenci**, která je udělena na základě předložení žádosti ČNB.

„Bankovní licence je potvrzení, o tom, že banka splnila všechny zákonné požadavky a vytvořila takové provozní předpoklady, aby mohla poskytovat služby v licenci označené. To současně znamená, že od okamžiku, kdy byla bankovní licence vydána, podléhá banka doзору centrální banky.“ (Česká bankovní asociace, 2021)

Mezi podmínky pro udělení bankovní licence patří zejména průhledný a nezávadný původ základního kapitálu, strategický záměr banky, obchodní plán a analýzu trhu. ČNB v rámci správního řízení, které trvá 6 měsíců, posuzuje především: (Černohorský, 2020)

- *„Způsobilost hlavních akcionářů z hlediska jejich finanční síly*
- *Odborná a morální způsobilost osob navrhovaných do statutárních a řídicích orgánů banky*
- *Technické a organizační předpoklady pro výkon navrhovaných činností*
- *Reálnost ekonomických kalkulací o budoucí likviditě a rentabilitě banky“* (ČNB 2023)

Licence je vydávána na dobu neurčitou a banka může vykonávat jen činnosti, které jsou v licenci uvedeny. I přesto, že budou splněny podmínky k udělení bankovní licence, neznamená to hned nárok na založení banky. Nakonec je rozhodnutí závislé jen na České národní bance.

1.4.1 Pobočky zahraničních bank

Díky tomu, že je bankovní licence jednotná, tak na území České republiky mohou bankovní služby nabízet i zahraniční banky, kterým byla udělena licence na území jiného státu, za předpokladu, že daný stát je členem Evropské unie. Všechny banky, které poskytují na území České republiky bankovní služby, ať už se jedná o banku, která získala licenci od České národní banky nebo o pobočku zahraniční banky, musí být registrovány na webových stránkách ČNB, kde v případě zájmu lze získat více informací o konkrétní bance. Na území České republiky převažují spíše banky, které mají centrálu v jiné zemi, než je Česká republika, viz. Tabulka 1.

Tabulka 1 Seznam bank v České republice

Název	Země centrály
Air Bank a.s.	CZ – Česká republika
AS Inbank, odštěpný závod	EE – Estonsko
Bank Gutmann Aktiengesellschaft, pobočka Česká republika	AT – Rakousko
Bank of Communications Co., Ltd., Prague Branch odštěpný závod	CN – Čína
Bank of China (CEE) Ltd. Prague Branch	HU – Maďarsko
Banka CREDITAS a.s.	CZ – Česká republika
BNP Paribas Personal Finance SA, odštěpný závod	FR – Francie
BNP Paribas S.A., pobočka Česká republika	FR – Francie
Citibank Europe plc, organizační složka	IE – Irsko
COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha	DE – Německo
Česká exportní banka, a.s.	CZ – Česká republika
Česká národní banka	Centrální banka
Česká spořitelna, a.s.	CZ – Česká republika
Československá obchodní banka, a. s.	CZ – Česká republika
ČSOB Stavební spořitelna, a.s.	CZ – Česká republika
Dell Bank International Designated Activity Company, Czech Republic Branch	IE – Irsko
Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka	DE – Německo
FCM BANK Praha, odštěpný závod	MT – Malta
Fio banka, a.s.	CZ – Česká republika
HSBC Continental Europe, Czech Republic	FR – Francie
Hypoteční banka, a.s.	CZ – Česká republika
Industrial and Commercial Bank of China Limited, Prague Branch, odštěpný závod	CN – Čína
ING Bank N.V.	NL – Nizozemsko
J&T BANKA, a.s.	CZ – Česká republika
Komerční banka, a.s.	CZ – Česká republika
Max banka a.s.	CZ – Česká republika
mBank S.A., organizační složka	PL – Polsko
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s.	CZ – Česká republika
MONETA Money Bank, a.s.	CZ – Česká republika

MONETA Stavební spořitelna, a.s.	CZ – Česká republika
Národní rozvojová banka, a.s.	CZ – Česká republika
Oberbank AG pobočka Česká republika	AT – Rakousko
PARTNER BANK AKTIENGESELLSCHAFT, odštěpný závod	AT – Rakousko
PKO BP S.A., Czech Branch	PL – Polsko
PPF banka a.s.	CZ – Česká republika
Privatbanka, a.s., pobočka Česká republika	SK – Slovensko
Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	CZ – Česká republika
Raiffeisenbank a.s.	CZ – Česká republika
Saxo Bank A/S, organizační složka	DK – Dánsko
SMBC Bank EU AG Prague Branch	DE – Německo
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	CZ – Česká republika
TRINITY BANK a.s.	CZ – Česká republika
UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s.	CZ – Česká republika
Volksbank Raiffeisenbank Nordoberpfalz eG pobočka Cheb	DE – Německo
Všeobecná úvěrová banka a.s., pobočka Praha; zkráceně: VUB, a.s., pobočka Praha	SK – Slovensko
Western Union International Bank GmbH, organizační složka	AT – Rakousko

Zdroj: vlastní zpracování, Seznam měnových finančních institucí – Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2023 [cit. 02.04.2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/seznamy-instituci-pro-potreby-menove-a-financni-statistiky/seznam-mfi/

1.5 Bankovní služby

Kromě přijímání vkladů od veřejnosti, mohou další služby nabízet i jiné subjekty než jen banky. Na základě toho, o jaký typ služby jde, je zapotřebí k jejímu výkonu licence od ČNB. Jedná se například o platební služby nebo poskytování spotřebitelských úvěrů. Proto se někdy o bankovních službách mluví jako službách, které jsou poskytovány na finančním trhu a subjekty, které tyto služby nabízejí jsou nazývány finančními institucemi.

1.5.1 Přijímání vkladů

Klienti banky si mohou uložit své peníze do banky. Je to jedna ze základních služeb bank a zároveň jednou z nejvyužívanějších. Tato služba funguje na principu přijímání peněz od veřejnosti. V případě, že si chce klient vložit své peníze do banky, tak mu banka pro tento účel založí bankovní účet. Zřízení bankovního účtu je další službou, která je bankou nabízena. K vkladu peněz potom může klient využít jak vkladových bankomatů, které jsou samoobslužné, nebo může využít osobní návštěvy banky

a peníze si vložit na přepážce. Tato služba je však ve většině případů zpoplatněna. Klient může ve svém internetovém bankovníctví, nebo samozřejmě i na pobočce, zjistit aktuální stav financí na svém účtu a zkontrolovat proběhlé platby. Ve většině případů přináší klientovi vložené peníze úrok, který je připisován ve prospěch klienta. Existuje řada různých typů vkladů, jako jsou například termínované vklady, hypoteční zástavní listy nebo i stavební spoření.

1.5.2 Poskytování úvěrů

Další službou, která může být bankou nabízena, je poskytování úvěrů. Podmínky poskytování úvěru se liší podle toho, komu je úvěr určen. Může se jednat o velké firmy, střední či malé podnikatele, širokou veřejnost, jiné banky nebo obce a města.

Existuje několik druhů bankovních úvěrů. Například kontokorentní úvěr spočívá v tom, že je poskytován k bankovním účtu klienta. Klient má možnost přečerpat zůstatek na svém běžném účtu do předem určeného limitu. (Režňáková, 2012)

Dalším druhem bankovního úvěru je úvěr investiční, kdy k čerpání dochází formou úhrad přímo na účet dodavatele na základě předložených dokladů.

Podnikatelé mají možnost využít provozní úvěr, který slouží k úhradě potřeb provozní povahy, jako je například nákup zásob, pohledávek nebo dalších provozních nákladů. Tento úvěr bývá zpravidla krátkodobý a účelový.

Další variantou úvěru je hypoteční úvěr, který patří mezi dlouhodobé úvěry. Může být účelový, kdy je dán přesně účel použití půjčených peněz nebo neúčelový, kdy si lze z úvěru koupit cokoli, tzv. americká hypotéka. Tento druh úvěru je zajištěn zástavním právem k nemovitosti jako jistota pro banku. (Černohorský, 2020)

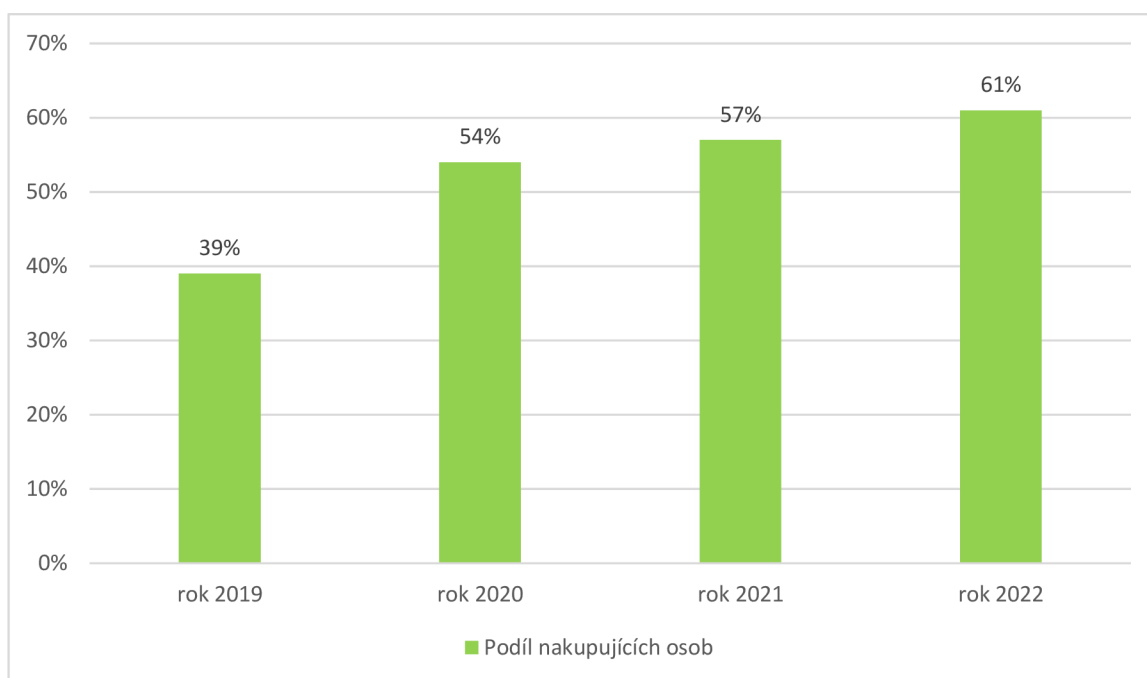
A v neposlední řadě se mezi úvěry řadí i spotřebitelský úvěr, který je určený pro domácnosti a používá se k pořízení spotřebního zboží, jako jsou auta, telefony, dovolená apod.

Pro banku znamená úvěr riziko, a tak se před ním snaží ochránit. Samozřejmě, že v tomto případě platí přímá úměra, a tak čím rizikovější a na delší dobu splatnosti úvěr je, tím kvalitnější banka požaduje zajištění.

1.5.3 Platební styk

Provádění platebního styku patří mezi další služby nabízené bankami, je to jedna z podmínek fungování tržní ekonomiky. (Černohorský, 2020) Platební styk dělíme na hotovostní a bezhotovostní.

Hotovostní platební styk je realizován prostřednictvím peněz, a to buďto bankovek nebo mincí nebo poštovních poukázek či hotovostních šeků. Hotovostní styk je mnohem nákladnější než ten bezhotovostní, a tak se od něj postupně opouští a přechází se na ten bezhotovostní platební styk. V případě hotovostního styku hrozí riziko ztráty, odcizení, poničení nebo riziko padělků. Určitě to dost urychlila pandemie Covid-19, kdy se většina nákupů přesunula do online světa a kamenné obchody upřednostňovali bezhotovostní platbu nad hotovostní z důvodu hygieny, viz. Obrázek 1

Obrázek 1 Nakupování přes internet

Zdroj: vlastní zpracování, Katalog produktů | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/katalog-produktu>

Základ bezhotovostního platebního styku je v platbách za zboží či služby a rozpočtových platbách.

Bezhotovostní platby lze rozdělit na hladké a dokumentární. Mezi hladké patří příkazy k úhradě a inkasu, šeky nebo klasické platební karty. Dokumentární platby jsou založeny na smlouvách mezi věřitelem a dlužníkem a patří mezi ně dokumentární akreditiv nebo dokumentární inkaso.

1.5.4 Investiční operace

Operace s cennými papíry a další formy investování patří dnes do nabídky služeb většiny bank na území ČR. Investiční operace nemají na našem území dlouhodobou tradici. V současné době ale podstatnou část nabízených služeb bank tvoří právě investiční operace, a ty se tak z hlediska významu dostávají na úroveň vyspělých zemí. (Černohorský, 2020)

V rámci investičního bankovníctví jsou nabízeny služby, které jsou spojeny s emisí cenných papírů a jejich umístěním na kapitálový trh. Banky jsou ale i zprostředkovateli obchodu na sekundárním trhu s cennými papíry. Mezi další služby nabízené bankou ve spojení s investičními operacemi patří i svěřenecká správa cenných papírů, vykonávání funkce platebního místa, vykonávání funkce depozitáře pro investiční společnosti a také investiční poradenství a následná správa a řízení aktiv klientů.

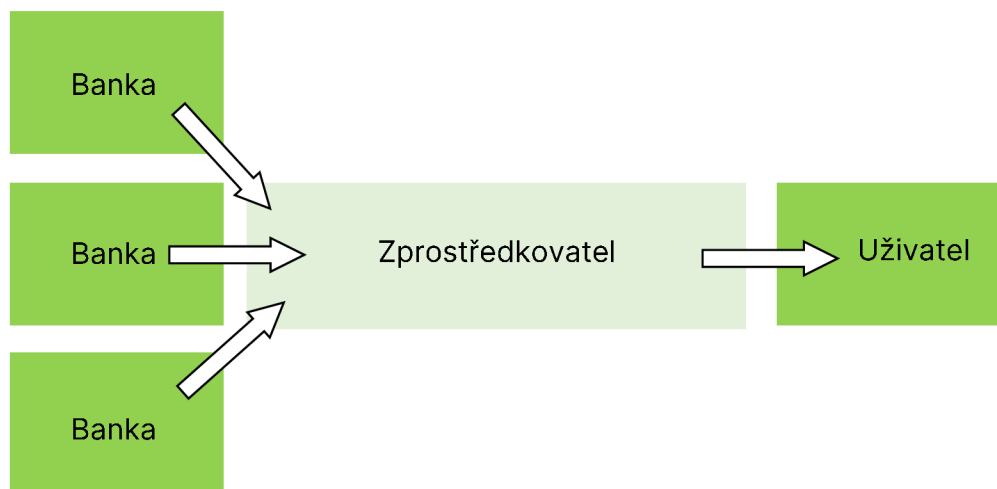
1.5.5 Operace na devizovém trhu

Pod pojmem operace na devizovém trhu si lze představit především směnářenskou činnost. „Devizový trh je trh, na němž se nakupují a prodávají zahraniční měny.“ (ČBA, 2023) Banky v rámci směnářenské činnosti provádějí nákup a prodej valut za domácí měnu nákup nebo výměnu cizí měny za jinou cizí měnu, k tomu je využit měnový kurz. „Měnový kurz je poměr výměny dvou měn. Je to cena jedné měny vyjádřená v jiné měně.“ (Jílek, 2013, s.334)

V rámci nabízených služeb banky existuje celá řada dalších služeb, které má klient možnost využít. Jedná se například o vedení bezpečnostních schránek nebo vedení jistotních účtů. S postupem času se některé služby využívají méně a některé naopak více, a to hlavně z důvodu postupné digitalizace a co největšímu zjednodušení všech bankovních systémů.

2 Open banking

Finančním pojmem **open banking** (otevřené bankovníctví) se označuje nová éra finančnictví, která otevírá dveře inovacím. S maximálním zaměřením na bezpečnost slouží spotřebitelům a má snahu reagovat na jejich potřeby. Princip otevřeného bankovníctví spočívá v tom, že banky sdílí různá data s regulovanými a externími poskytovateli služeb, viz. Obrázek 2. Banky tedy na základě souhlasu klienta sdílí přístup k jeho bankovním operacím, údajům o transakcích a k dalším finančním informacím klienta. Veškerá data jsou sdílena přes zabezpečené rozhraní sloužící k programování aplikací s takzvaným API (Application Programming Interface). (Jeng, 2022)

Obrázek 2 Jak funguje open banking
Zdroj: vlastní zpracování

2.1 Rozhraní pro programování aplikací – API

Pro pochopení fungování open bankingů je třeba se nejprve seznámit s tím, jak funguje rozhraní pro programování aplikací, API. Za pomoci API komunikuje software s jiným softwarem a sdílí tak informace. Je nezbytné, aby se sdílením skrze API souhlasil nejprve majitel účtu. Tento souhlas je udělen nejčastěji prostřednictvím online formuláře, kde musí být přijaty smluvní podmínky. V praxi to vypadá tak, že

konkrétní banka předá své API autorizovaným poskytovatelům finančních služeb. Tato API obsahuje konkrétní informace, jako je jméno majitele účtu, druh bankovního účtu, měna nebo historie transakcí. (Deloitte, 2017)

Jakmile klient udělí souhlas, jsou tyto údaje prostřednictvím API poskytnuty externímu poskytovateli. To, jak je rozhraní API tvořeno a implementováno záleží na bance.

Na území Evropy je nezbytné, aby všechny API byly schváleny příslušnými úřady. Díky kontrole a monitorování sdílení dat, je zajištěno dodržování shody a je zaručeno soukromí a také zabezpečení.

2.2 FinTech společnosti

Pojem FinTech je složenina dvou slov a těmi jsou finance a technologie. Pod pojmem FinTech jsou zahrnuty jak nové technologie, které se prosazují ve finančním sektoru, tak i skupina firem či platforem, které pomocí inovací mění své dosavadní fungování na trhu a začínají využívat technologií ve finančním sektoru. (Zandamela, 2021)

Fintech je ztělesněním levnějších, rychlejších, a především kvalitnějších služeb a představuje nový kanál pro vstup konkurence na finanční trh s vysokým podílem již zavedených firem. (Machač, Česká fintech asociace)

2.3 Regulace Open bankingu

Open banking je v České republice regulován podobně jako bankovníctví. Na území Evropské unie se musí řídit předpisy, které byly vydány Evropskou centrální bankou (ECB) a Evropským orgánem pro bankovníctví (EBA). Mezi nejdůležitější předpisy, které regulují open banking na území Evropy jsou požadavky na:

- silné ověření zákazníka, tzv. SCA,
- společné a zabezpečené otevřené standardy komunikace, tzv. CSC mezi poskytovateli platebních služeb spravujících účty, tzv. ASPSP,
- poskytovatele služby iniciace plateb, tzv. PISP,

- poskytovatele informací o účtu, tzv AISP,
- poskytovatele platebních služeb (PSP).

Další regulující legislativou Evropské unie je revidovaná směrnice služeb, známá pod pojmenováním PSD2.

2.3.1 Směrnice PSD2

Směrnice PSD2 definuje to, jak bude open banking řešen. Pomocí těchto předpisů je zabezpečené sdílení finančních informací klientů. Vznik této legislativy, který je datován do roku 2018, byl významným krokem pro celý platební i bankovní systém. Od té chvíle, co je směrnice PSD2 platná, každý majitel účtu má možnost udělit souhlas s poskytováním údajů ze svého bankovního účtu v digitální podobě třetím stranám. (PSD2, revoluce v elektronických platbách, 2023)

Zvýšení transparentnosti pro poskytovatele služeb a uživatele v sektoru bankovních a platebních služeb a standardizování práv a povinností, které souvisí s jednotlivými platebními službami je jedním z hlavních cílů PSD2. Další z cílů je podpora hospodářské soutěže mezi starými a mladými subjekty na národních platebních trzích, při aktuálním zabezpečení konkurenčního prostředí, které bude spravedlivé.

Co se praxe týče, tak směrnice PSD2 v podstatě vyžaduje, aby banky „otevřely dveře“ a tím umožnily třetím stranám, které musí být vždy schválené regulátorem, nahlížení do účtů a údajů klientů, které je vždy podmíněné povolením od klienta, a to vše s využitím technologických řešení, mezi které patří například již zmíněné API.

Je nezbytné zmínit, že v rámci směrnice PSD2 jsou řešeny nejen online podvody, takzvané scamy, ale i nedbalost digitálních plateb, a to tak, že nabízí klientům větší ochranu.

2.4 Bezpečnost Open bankingu

Pro open banking je bezpečí opravdu důležité, dá se říci, že zabezpečení je jádrem open bankingu. Vše, co se od open bankingu odvíjí, bylo vytvořeno s tou nejvyšší

bezpečností. Bezpečnost se týká všeho, od API až k manipulaci s informacemi, které jsou sdíleny.

V zájmu zajištění zabezpečení bylo zavedeno silné ověřování klienta a funkce pro správu jeho souhlasu. Velkou hrozbou jsou podvodné činnosti, ale i na ty je open banking připraven, protože většina bank a ostatních finančních institucí má funkce, které napomáhají k identifikaci právě podvodných činností. K identifikaci slouží integrované silné bezpečnostní prvky, které dokáží subjekty na finančním trhu ochránit před internetovými podvody. (Open banking, 2024)

Někdo by mohl mít strach ze sdílení citlivých informací o jejich účtu, ale i na to je open banking připraven. A to možná i proto, že si jsou všichni vědomi, jaké riziko může vzniknout, byl open banking vytvořen s ohledem na bezpečnost. Příkladem může být to, že společnosti, které mají zájem získat přístup k finančním informacím uživatelů, musí podstoupit důkladnou kontrolu. V případě externích poskytovatelů služeb, musí tito poskytovatelé ještě před poskytnutím jakýchkoliv údajů prokázat bankovním společnostem míru zabezpečení. V rámci žádosti o poskytnutí jakýchkoliv údajů je nezbytné, aby společnost oznámila klientovi, jakým způsobem a také jak dlouhou dobu, budou jejich údaje používány.

Ze všech těchto informací vyplývá, že open banking je maximálně bezpečný, díky API i transparentní a klientům poskytuje větší kontrolu nad jejich informacemi o financích.

3 Využití Open bankingu v praxi

Open banking přináší do dnešního uspěchaného světa několik instrumentů, které mohou klientům usnadnit správu jejich finančních produktů, internetové nákupy, ale i například komunikaci s úřady či jinými institucemi. V následujících kapitolách bude blíže popsáno, jaké možnosti open banking v praxi přináší.

I přesto, že se některé banky mohou obávat zpřístupnění dat svých klientů, protože to pro ně může znamenat částečnou ztrátu kontaktu se svými klienty, díky směrnici PSD2 jim nezbylo nic jiného než data třetím stranám zpřístupnit. Některé banky i na území České republiky spustily službu tzv. multibankingu, kdy si může klient do aplikace svého internetového bankovníctví připojit své účty u jiných bank a sledovat tak pohyby na svých účtech nebo dokonce zadávat platby. To by se dalo v podstatě považovat za takového předchůdce API.

Nevýhodou multibankingu poskytnutého přímo od banky může být „kontrola“ nad tím, jak moc to půjde využít. V případě, že na trh vstoupí třetí „nezávislá“ strana, která uživateli poskytne nezávislé prostředí, ze kterého bude moci ovládat všechny své finanční transakce a mít tak vše po hromadě, banka ztrácí svou pozici na trhu. Tyto společnosti mohou totiž data, která jim byla o klientech poskytnuta využít k tomu, aby svým klientům poskytly personalizovanější služby.

V České republice již existují společnosti, které open banking využívají. Jedná se například o společnost Revolut, PayPal, Zonky, Twisto nebo investiční portál Portu.

3.1 Informace o účtu (AIS)

Služba poskytnutí informací o účtu nabízí poskytovatelům, kteří mají udělené příslušné PSD2 licence a kvalifikovaný certifikát od ČNB, nebo v případě zemí EU od jiné oficiální autority, připojení bankovních účtů do svých aplikací. Díky tomu je možné zobrazení zůstatků, zobrazení historie transakcí, a také seznamu dostupných účtů a detailního seznamu trvalých příkazů na připojených účtech.

Tato služba úzce souvisí s multibankingem. V České republice byl multibanking spuštěn v roce 2018, současně se směrnicí PSD2 a od té doby se do jeho využívání zapojilo několik bankovních společností. Průkopníkem byla banka Creditas a později se připojily i další banky jako je Moneta Money Bank, Air Bank, Komerční banka a později se přidala i Raiffeisenbank.

Banka Creditas nabízí svým klientům připojení účtů v dalších 10 bankách v České republice a šesti bankách na Slovensku. Klienti Komerční banky mají podobné možnosti jako klienti banky Creditas, jen s tím rozdílem, že je možné si připojit pouze tři banky ze Slovenska. Moneta Money Bank nabízí svým klientům připojení účtů ze 7 bank a o dalším rozšíření neuvažuje. Z celkového počtu uživatelů mobilní aplikace Smart banka využívá tuto možnost pouze 15 % uživatelů. (Peníze.cz, 2023)

Některé banky si s multibankingem poradily tak, že nabídly možnost přidání jejich účtu do internetového bankovníctví jiné banky, ale ve svém internetovém bankovníctví tuhle službu klientům nenabídly. Rozdíl je také v tom, jak moc může klient spravovat jiné účty. U některých bank je mohl klient aktivně spravovat, ale u jiných viděl například jen zůstatek účtu. Dalším rozdílem je to, že některé banky nabízí přidání pouze běžného účtu, a ne i dalších jako je například spořicí účet.

Česká spořitelna tuto službu testovala na zaměstnancích a z důvodu nízkého zájmu ji ani nespustila pro veřejnost. Československá obchodní banka na podzim roku 2023 přestala nabízet multibankingu opět z důvodu nízkého zájmu. Při začátku spuštění si službu aktivovalo přibližně čtrnáct tisíc lidí, aktuálně ji ale využívalo aktivně pouze 3 tisíce lidí. Banka se proto rozhodla soustředit se na jiné inovace. (Peníze.cz, 2023)

Důvodem, proč má multibanking nedostatečné využití mohou být rozdíly v možnosti využívání. Navíc je nutné obnovování propojení se spárovanou bankou, většinou jednou za 3 měsíce, ale některé banky je třeba obnovovat každý měsíc, a tak vážne aktualizace dat. Tohle všechno mohou být důvody, proč ještě stále někteří klienti upřednostní přihlašování do jednotlivých internetových bankovníctví zvlášť, navíc v případě přihlašování za pomoci Touch ID nebo Face ID, je přihlašování rychlé bez nutnosti pamatování přihlašovacích údajů.

Nejčastěji se takové sdílení informací o účtu využívá ke kontrole stavu prostředků na účtu, který má klient připojený anebo v případě žádosti o úvěr připojení účtu z jiné banky.

Příkladem aplikace, která využívá sdílení informací o účtu je aplikace Spendee, prostřednictvím které si klient může kontrolovat své utrácení. Díky připojení svého bankovního účtu se klientovy jeho transakce, které provedl 2 měsíce zpátky, automaticky importují a také rozřadí do kategorií. Klient má možnost připojit si více bankovních účtů. Aktuálně aplikace Spendee nabízí připojení osmi bank, mezi které patří: Komerční banka, Air bank, Česká spořitelna, Raiffeisenbank, ČSOB, Fio banka, Equa bank a Moneta Money bank. Jedná se o placenou verzi aplikace, klient má ale možnost využití 7denního zkušební období zdarma.

Připojení je navíc jednoduché, ale u každé banky probíhá jinak, viz Obrázek 3.

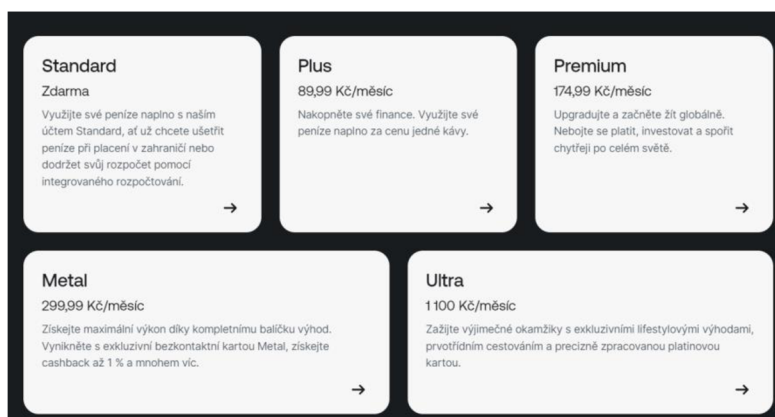
Obrázek 3 Návod k připojení Air bank

Zdroj: Spendee. (2019, March 6). Napojujeme české banky přes API! Medium. <https://medium.com/spendee/přivítejte-komerční-banku-4dc094a586de>

3.1.1 Revolut

„Jedna aplikace na správu veškerých financí.“ (Revolut, 2024) To je heslo, kterým se společnost definuje a v podstatě přesně to, by měl open banking svém uživateli přinést. Společnost Revolut vznikla s úmyslem odstranění všech překážek, které by mohly uživateli bránit v dosažení svých finančních cílů. Přes platformu Revolut lze

kromě správy svých financí a s tím spojeným utrácením či spořením také investovat nebo půjčovat peníze. Společnost Revolut nabízí variantu jak pro firmy, kterým přináší usnadnění například v případě globálních plateb a multiměnovém účtu, tak i pro osobní využití. Základní verze využívání této služby je zdarma, všechny další jsou zpoplatněny, viz. Obrázek 4.

Obrázek 4 Ceník Revolut

Zdroj: Je Revolut bezpečný? | Jak chráníme vaše peníze | Revolut Česko. (n.d.). Revolut. <https://www.revolut.com/cs-CZ/how-we-keep-your-money-safe/>

Revolut je regulovanou bankou, peníze jejích klientů jsou chráněny prostřednictvím litevské státní společnosti Deposit and Insurance, která pojišťuje vklady a investice.

Revolut nabízí Open Banking API jako bránu pro poskytovatele třetích stran pro interakci se zákazníky a produkty Revolut. Toto API mohou využít pouze regulovaní poskytovatelé třetích stran k vytváření svých bankovních aplikací.

3.2 Iniciace plateb (PIS)

Tato služba přináší zákazníkům vylepšený platební proces, a to vše díky platební bráně. Tato inovativní služba usnadňuje zákazníkům celý proces provedení platby. Dříve totiž existovala pouze možnost platby převodem z účtu, a tak musel zákazník složitě zadávat údaje o účtu a provádět platbu. Díky otevřenému bankovníctví mohou zákazníci využít tuto službu, která je díky regulacím mnohem bezpečnější a také rychlejší. Prodejci zároveň může přinášet vyšší tržby, protože je větší pravděpodobnost, že zákazník nákup dokončí, když nemusí složitě vyplňovat veškeré údaje.

3.2.1 PayPal

PayPal se řadí mezi přední světové fintech společnosti. Jedná se o on-line platební systém, který funguje na více než 200 trzích po celém světě (Digihood.cz, 2023). PayPal umožňuje uživatelům snadné placení pomocí bankovního účtu a tím pomáhá firmám k maximalizaci jejich zisku.

Prostřednictvím spolupráce s tradičními bankami umožňuje PayPal uživatelům propojit jejich bankovní účty nebo karty s jejich peněženkami PayPal, což zjednodušuje online platby. Uživatelé těží z pohodlí bezpečného převodu prostředků, provádění nákupů a přijímání plateb, zatímco banky využívají širší zákaznickou základnu prostřednictvím společnosti PayPal.

PayPal funguje dvojitým způsobem, buďto tak, že si uživatel na svou elektronickou peněženku pošle peníze ze svého bankovního účtu nebo si svůj PayPal účet propojí se svojí platební kartou. Uživatelé to přináší bezpečné platby, protože nikde nezadáva údaje ze své platební karty a rychlejší možnost platby, protože nemusí vyplňovat údaje z platební karty.

3.2.2 Twisto

Twisto je platební metodou. Zákazníkovi přináší výhodu v tom, že může všechny své nákupy provádět z jednoho místa a zároveň se mu zde evidují všechny informace o nákupech a například v případě reklamace má tak snadnější najít doklad k zakoupenému zboží. Zároveň je výhodou to, že je zde na první pohled vidět veškeré výdaje a zákazník tak může své nákupy mít více pod kontrolou.

Účet u společnosti Twisto není vázaný na bankovní účet a přináší tak zákazníkovi větší pocit bezpečí.

Twisto však svým zákazníkům přináší službu navíc a tou je možnost odložených plateb. Funguje to tak, že zákazník nakupuje přes svůj Twisto účet, přes který provádí všechny své platby, ale ve skutečnosti platbu ze svých vlastních prostředků provede až později. Twisto nabízí více možností plateb.

3.3 Ověření zůstatku (CIS)

Díky otevřenému bankovníctví mají poskytovatelé půjček mnohem rychlejší a snadnější přístup k informacím bez závislosti na tom, kde klient vlastní svůj bankovní účet.

V minulosti tento proces probíhal tak, že v případě, že si někdo o půjčku zažádal, poskytovateli trvalo dlouho, než shromáždil všechny potřebné informace a také žadatelovu finanční historii. Zároveň tím zatížil mnohem více stran, tedy poskytovatele půjčky, banku a v neposlední řadě i žadatele.

Díky bankovní API je tento proces snadnější. Nyní stačí, když si poskytovatel půjčky digitálně vyžádá potřebné informace z bankovního API a poté, co žadatel udělí souhlas se sdílením údajů, poskytovatel je má během několika vteřin k dispozici.

Díky této možnosti je snadné ověřit, zda má klient dostatek peněz k uskutečnění transakce.

3.4 Bankovní identita

Bankovní identita je zabezpečený způsob ověření identity klienta banky na základě jeho pokynu. Banky tak svým klientům vystaví elektronickou identitu, díky níž se mohou elektronicky ověřovat pro úřady, e-shopy či různé poskytovatele energií či telefonických služeb. Ve zkratce se jedná o digitální ověření totožnosti osoby pomocí přihlašovacího prostředku (tj. bezpečnostních prvků) do internetového bankovníctví. (Moneta Money Bank, 2023) Bankovní identitu tak lze využít jako alternativu k občanskému průkazu a slouží v případě online ověřování.

Díky bankovní identitě má klient například možnost podat si elektronicky daňové přiznání, přihlásit se do datové schránky, zažádat si o sociální dávky, získat přístup do portálu „Můj občan“. Mezi další využití patří přístup ke svým e-receptům, získání veškerých informací o důchodu, on-line komunikace s dodavatelem energií.

Bankovní identita přináší usnadnění i řidičům, kteří si můžou na Portálu občana zjistit počet trestných bodů na řidičském průkazu, mají možnost nahlédnout do Registru

silničních vozidel nebo si zažádat o nový řidičský průkaz online. „Portál občana je bránou k elektronickým službám státu.“ (Portál občana, 2024) Bankovní identita přináší také informace o důchodovém věku nebo odhadované výši důchodu. S bankovní identitou si lze online zažádat i třeba o rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení či jiné dávky. Dá se využít i k online vyřízení poplatků obci či městu, například za parkování, komunální odpad nebo za psa. Bankovní identita dokáže uživateli pomoci i s bydlením, jednoduše a rychle lze nahlédnout do katastru nemovitostí nebo se jednoduše propojit s dodavatelem energií. Mezi další významné usnadnění patří i online podání daní.

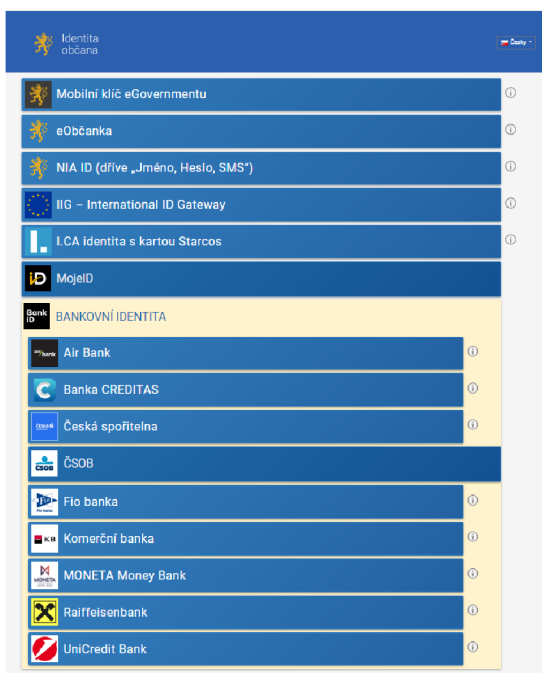
Bankovní identita ale nabízí i spoustu dalších usnadnění. Klient má možnost si ve svém internetovém bankovníctví ověřit, zda bankovní identitu aktivovanou a také zjistit, které třetí strany bankovní identitu podporují a kde jí tak můžete použít. Může si zde také ověřit, kde všude již byla jeho bankovní identita v minulosti použita a případně i zrušit souhlas s jejím používáním.

Mezi důvody, které by tak mohly uživatele přesvědčit k používání Bankovní identity, patří v první řadě sjednocení přihlašovacích údajů, kdy si uživatel nemusí pamatovat desítky nových hesel a přihlašovacích údajů. Další výhodou je její bezpečnost a schopnost ochránit uživatelská data. Klient má kontrolu nad tím, s kým jsou jeho data sdílena a svůj souhlas může kdykoliv odvolat. Bankovní identita přináší uživateli ušetřený čas a námahu, protože uživatel nemusí již zdlouhavě skenovat své průkazy nebo chodit podepisovat smlouvy na pobočku, ale vše zvládne z pohodlí domova. A v neposlední řadě je určitě nutno zmínit, že k užívání Bankovní identity se nemusí klient nikde registrovat a ani za ní nic platit.

Ověřování bankovní identity je zabezpečeno přes přihlašování do své banky, viz. Obrázek 5. Například v případě České spořitelny tak uživatel může své přihlášení potvrdit buďto přes mobilní aplikaci, heslem a potvrzením přes SMS nebo ověřením hlasem. Každé jednotlivé přihlášení je tak maximálně zabezpečeno a je jen na uživateli, kterou variantu ověření se rozhodne využít.

Pro firmy zase bankovní identita slibuje jednodušší procesy, méně papírování, snížení nákladů, vyšší konverzi, kdy více zákazníků dokončí registraci nebo objednávku na jejich webu, snadnou implementaci a maximální bezpečnost, na

kteřou je nepřetržitě dohlíženo. Pro firmy je používání Bankovní identity na jejich webu zpoplatněno na základě využívaných služeb a rozsahu poskytnutých osobních údajů.

Obrázek 5 Přihlášení do portálu Můj občan pomocí Bankovní identity
Zdroj: Identita občana [online]. Dostupné z: <https://www.identitaobcana.cz/Home>

4 Zhodnocení potenciálu Open bankingu

Po teoretickém vymezení bankovníctví na území České republiky a s tím spojeným objasněním pojmů týkajících se open bankingu neboli otevřeného bankovníctví následuje průzkum a zhodnocení potenciálu open bankingu, a to na území České republiky jak u soukromých osob, tak i firem.

4.1 Metodologie výzkumu

Pro průzkum potenciálu open bankingu pro firemní a soukromou klientelu byla použita primární i sekundární data. V případě sekundárních dat se jedná o data, která byla získána na základě rešerše aktuálního stavu open bankingu ve Velké Británii a Polsku pro lepší vyhodnocení na základě porovnání.

Primární data byla získána kvantitativním sběrem dat, přesněji metodou dotazníkového šetření. Data byla sbírána na území Libereckého kraje pro zajištění vypovídajících výsledků.

4.2 Dotazníkové šetření

Na základě sekundárních dat, která byla získána z rešerše, byly v elektronické formě prostřednictvím Google Forms vypracovány dvě verze dotazníku. První verze dotazníku byla pro soukromé osoby a dotazník obsahoval 9 otázek. Druhý dotazník byl určen pro firemní klientelu, tento dotazník obsahoval 10 otázek. Oba dotazníky byly anonymní. V úvodních otázkách dotazníku byly zjišťovány základní informace vedoucí k segmentaci respondentů. V případě soukromých osob se jednalo o rok narození a v případě firem se jednalo o velikost firmy podle počtu zaměstnanců a odvětví, ve kterém firma působí, tak aby autorka následně dokázala lépe zhodnotit potenciál open bankingu. V hlavní části dotazníku bylo zjišťováno, zda respondenti využívají internetové bankovníctví a případně jak často. Následovala otázka, zda mají respondenti tušení, co pojem open banking znamená. Na tuto otázku následoval krátký odstavec, kde bylo vysvětleno, co pojem „open banking“ znamená a jaké jsou jeho principy. V závěru dotazníku byly položeny otázky ke zhodnocení potenciálu

open banking. Bylo zkoumáno, zda člověk souzní nebo nesouzní s principy open bankingu a chtěl by nebo by nechtěl využívat služeb, které přináší, a to z jakých konkrétních důvodů.

Dotazníkové šetření bylo realizováno od 1. 1. 2024 do 26. 3. 2024. Dotazník byl zveřejněn a rozeslán prostřednictvím platformy Google Forms jak konkrétním firmám, tak i náhodným lidem v co největším věkovém rozpětí. Dotazník pro soukromé osoby byl zveřejněn prostřednictvím sociálních sítí Facebook a Instagram. Nelze tedy říci, jaká je v tomto případě návratnost dotazníků. Na dotazník odpovědělo 107 soukromých osob. Veškeré emailové adresy firem byly dohledány na jednotlivých webových stránkách firem. Firmy byly vybrány náhodně dle seznamu dostupném na webu živéfirmy.cz. Dotazník byl odeslán do 70 firem. Vyplněných dotazníků se vrátilo 21, návratnost dotazníků je tedy 30 %.

4.2.1 Popisná statistika skupiny respondentů

Dotazník byl vyplněn 107 soukromými osobami. Pro popis skupiny respondentů byl zvolen základní ukazatel, a to zařazení do generací dle Tahala na základě roku narození respondenta (Tahal, 2022), viz. Tabulka 2 (otázka v dotazníku č. 1).

Tabulka 2 Struktura respondentů dle věku

Rok narození (Generace)	Absolutní četnost (n _i)	Relativní četnost (p _i) v %
Po roce 2015	0	0
1996-2015 (Generace Z)	64	59,8
1986-1995 (Generace Y)	18	16,8
1965-1985 (Generace X)	18	16,8
Před rokem 1965 (Baby Boomers)	7	6,5
Celkem	107	100

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů patří do generace Z, mezi lety 1996-2015 se narodilo celkem 59,8 % (64) respondentů. Druhou nejpočetnější skupinou respondentů jsou respondenti patřící do generace X a Y. Tyto skupiny tvoří celkem 33,6 % (36) respondentů. Třetí nejčetnější skupinou jsou respondenti patřící do generace, která je nazývána jako Baby Boomers. Tato skupina se na odpovědích podílí 6,5 % (7).

Druhý dotazník, který byl určen pro firmy zodpovědělo 21 firem. Pro popis skupiny respondentů byly jako základní ukazatele zvoleny velikost firmy dle počtu zaměstnanců, viz. Tabulka 3 (otázka v dotazníku č. 1) a převažující činnost firmy, viz. Tabulka 4 (otázka v dotazníku č. 2).

Tabulka 3 Struktura respondentů dle počtu zaměstnanců firem

Počet zaměstnanců	Absolutní četnost (n _i)	Relativní četnost (p _i) v %
Mikropodnik (méně než 9 zaměstnanců)	9	42,9
Střední podnik (méně než 49 zaměstnanců)	3	14,3
Střední podnik (méně než 249 zaměstnanců)	5	23,8
Velký podnik (více než 250 zaměstnanců)	4	19
Celkem	21	100

Zdroj: vlastní zpracování

Firmy řadící se mezi mikropodniky, tedy firmy s méně než 9 zaměstnanci tvoří největší podíl respondentů dotazníku. Mezi mikropodniky patří 42,9 % (9) respondentů. Střední podniky s více než 50 zaměstnanci a méně než 249 zaměstnanci jsou druhou nejpočetnější skupinou respondentů, jejich odpovědi tvoří 23,8 % (5). Třetí nejčetnější skupinou, která tvoří 14,3 % (3) jsou střední podniky s více než 9 zaměstnanci a méně než 49 zaměstnanci. Nejméně je respondentů, kteří patří mezi velké podniky s více než 250 zaměstnanci.

Druhým ukazatelem pro popis skupiny firemních respondentů byla zvolena převažující činnost firmy, viz. Tabulka 4. Respondenti měli na výběr celkem z 21 možností dle seznamu činností CZ-NACE. Největší počet respondentů jsou firmy, jejichž převažující činností je zpracovatelský průmysl a stavebnictví, tyto skupiny tvoří celkem 66,6 % (14) firem. Třetí nejčetnější skupinou jsou firmy, jejichž činnost se řadí mezi ostatní činnosti, celkem 14,3 % (3).

Tabulka 4 Struktura respondentů dle převažující činnosti firmy

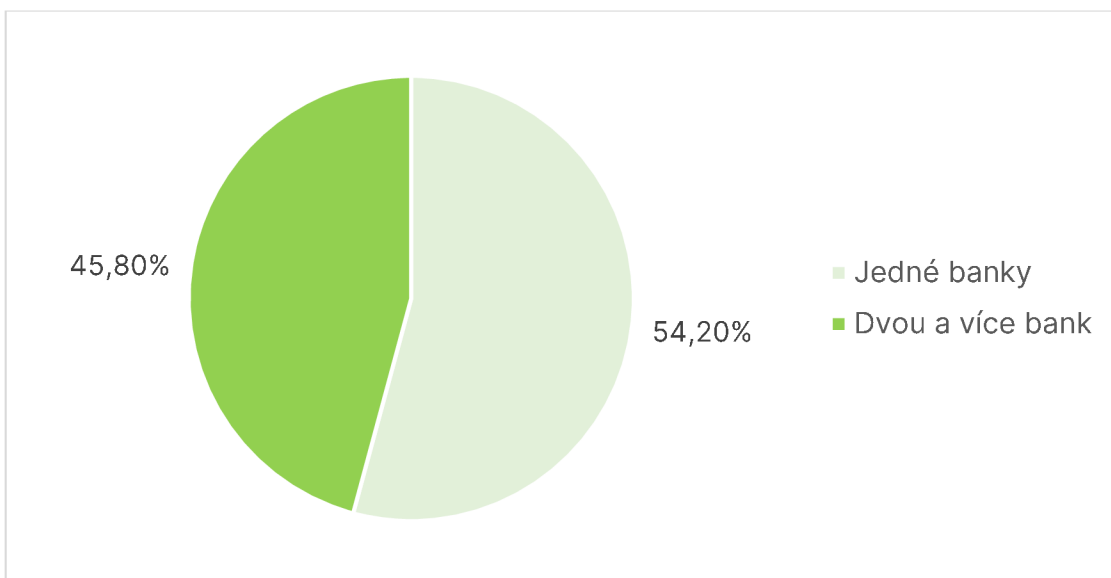
Činnost společnosti	Absolutní četnost (n _i)	Relativní četnost (p _i) v %
Zpracovatelský průmysl	7	33,3

Ostatní činnosti	3	14,3
Vzdělávání	1	4,8
Profesní, vědecké a technické činnosti	1	4,8
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	1	4,8
Stavebnictví	7	33,3
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	1	4,8
Celkem	21	100

Zdroj: vlastní zpracování

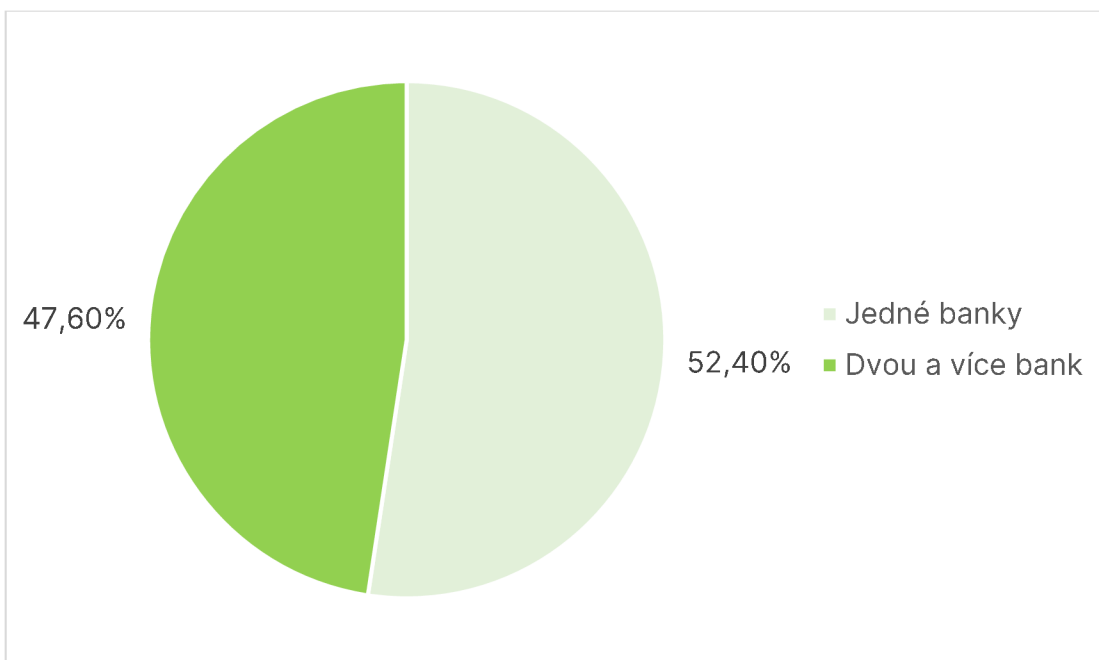
4.2.2 Open banking

Ještě než došlo k otázkám, které se týkaly open bankingu a jeho potenciálu, byli všichni respondenti, tedy i soukromé osoby i firmy, dotázáni ohledně využívání bankovních služeb. Cílem bylo zjistit, zda využívají služeb pouze jedné banky nebo dvou a více bank (otázka v dotazníku č. 2 a č. 3), viz. Obrázek 6 a Obrázek 7. Následovala otázka, týkající se četnosti využívání internetového bankovníctví a způsobů přihlašování do něj. (otázka v dotazníku č. 3 a č. 4).

Obrázek 6 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 2 „Využíváme služeb:“
Zdroj: vlastní zpracování

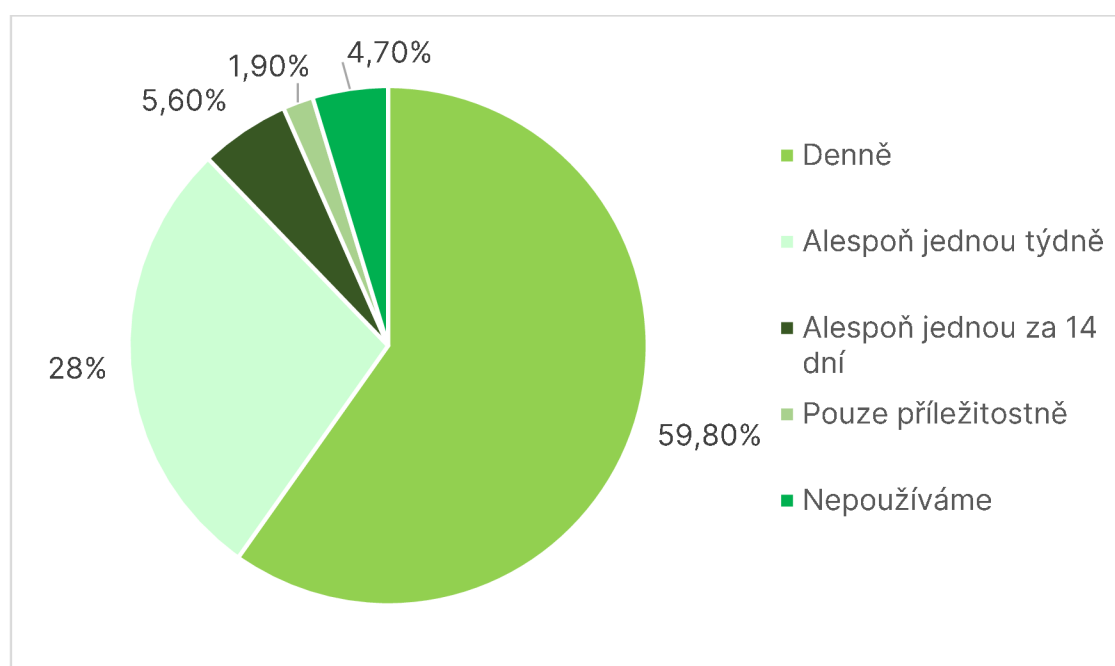
Více než polovina respondentů, v tomto případě soukromých osob, využívá služeb pouze jedné banky. Tuto odpověď zvolilo 54,2 % (58) respondentů. Ostatní respondenti využívají služeb více bank. Z dotazníku vyplývá, že zbylých 45,8 % (49) respondentů jsou osoby především z generace Z.

Obrázek 7 Struktura odpovědí firem na otázku č. 3 „Využíváme služeb:“
Zdroj: vlastní zpracování

V případě firem byl výsledek podobný jako v případě soukromých osob. Více než polovina respondentů, 52,4 % (11) využívá služeb pouze jedné banky. Z dotazníku vyplývá, že tuto možnost volily spíše menší firmy s menším počtem zaměstnanců. Dvě a více bank využívá celkem 47,6 % (10) respondentů.

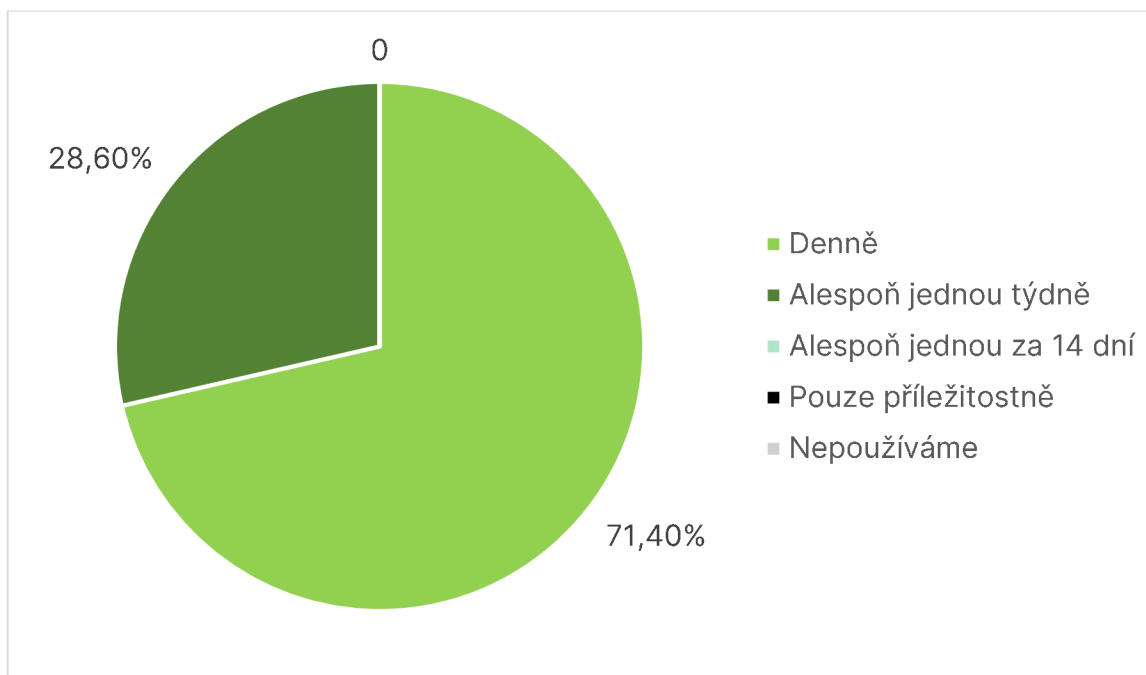
Další otázkou určenou pro obě skupiny respondentů byla otázka zjišťující četnost přihlašování do internetového bankovníctví (otázka v dotazníku č. 3 a č. 4), viz. Obrázek 8 a Obrázek 9.

Obrázek 8 Struktura odpovědí soukromých na otázku č. 3 „Internetové bankovníctví používáme:“

Zdroj: vlastní zpracování

Většina respondentů z řad soukromých osob se do internetového bankovníctví přihlašuje denně nebo alespoň jednou týdně, z celkového počtu respondentů je to 87,8 % (94). Alespoň jednou za dva týdny nebo pouze příležitostně využívá internetové bankovníctví 7,5 % (8) respondentů. Mezi respondenty se objevili i ti, kteří internetové bankovníctví nevyužívají vůbec, jedná se o 4,7 % (5) respondentů. Tato odpověď byla zvolena napříč generacemi, nelze tedy říci, že by internetové bankovníctví nevyužívali pouze starší, či mladší generace.

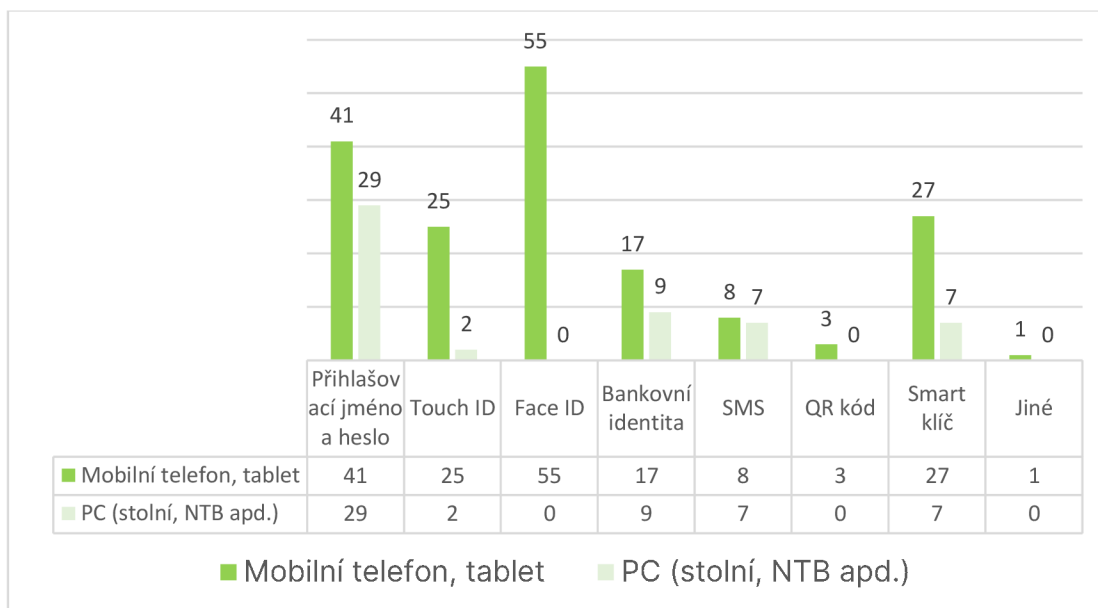
Obrázek 9 Struktura odpovědí firem na otázku č. 4 „Internetové bankovníctví používáme.“

Zdroj: vlastní zpracování

Ve výsledcích od firem se mezi odpověďmi objevily pouze dvě možnosti z pěti možných. Nejvíce firem využívá internetové bankovníctví každý den a to 71,4 % (15) firem. Zbýlých 28,6 % (6) respondentů využívá internetové bankovníctví alespoň jednou týdně. Z odpovědí respondentů vyplývá, že četnost využívání internetového bankovníctví závisí na velikosti firmy. Odpověď „Alespoň jednou týdně“ byla zvolena mikropodniky, kteří mají méně než 9 zaměstnanců.

Další otázkou určenou pro obě skupiny respondentů byla otázka zjišťující způsob a prostředek k přihlašování do internetového bankovníctví (otázka v dotazníku č. 4 a č. 5), viz. Obrázek 10 a Obrázek 11.

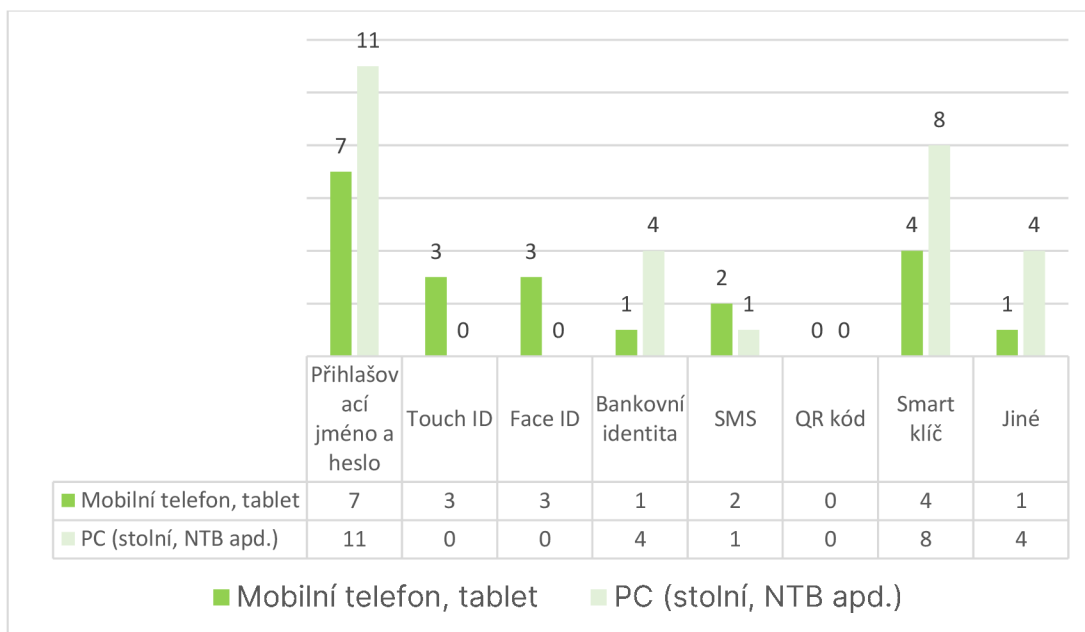
V případě, že respondent uvedl jako svou odpověď jednu z prvních 4 možností ohledně četnosti využívání internetového bankovníctví, následovala otázka týkající se způsobu přihlašování do internetového bankovníctví. V případě, že na otázku odpověděl záporně, tato otázka byla přeskočena.

Obrázek 10 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 4 "K přihlášení do internetového bankovníctví využívám:"

Zdroj: vlastní zpracování

K přihlášení do internetového bankovníctví využívají respondenti převážně mobilní telefon nebo tablet. Z celkového počtu respondentů jich 55 využívá k přihlášení prostřednictvím mobilního telefonu Face ID, druhým nejčastěji využívaným způsobem k přihlášení přes telefon či tablet je zadání přihlašovacího jména a hesla (41). Třetím nejčastějším způsobem přihlášení je využití Smart klíče (27). Při přihlašování prostřednictvím PC (stolní, NTB apod.) celkem 29 respondentů používá k přihlášení do internetového bankovníctví přihlašovací jméno a heslo. Bankovní identitu k přihlášení do internetového bankovníctví prostřednictvím PC (stolní, NTB apod.) využívá 9 respondentů. Méně časté je využití SMS nebo QR kódu.

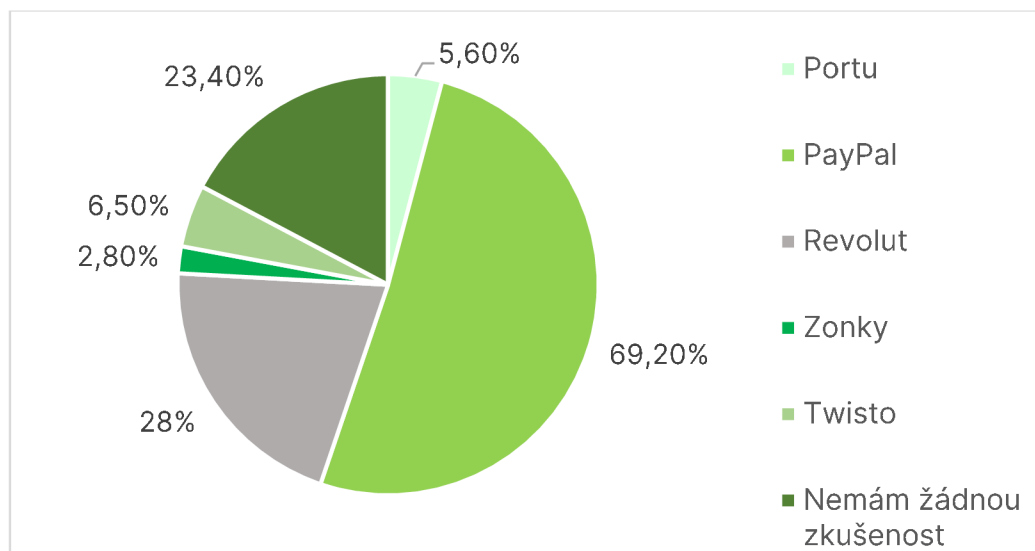

Obrázek 11 Struktura odpovědí firem na otázku č. 5 "K přihlášení do internetového bankovníctví využívám:"

Zdroj: vlastní zpracování

U firem na rozdíl od soukromých osob převažuje přihlašování do internetového bankovníctví prostřednictvím PC (stolní, NTB apod.) s využitím přihlašovacího jména a hesla. Tuto možnost přihlášení využívají firmy nejčastěji i v případě přihlašování přes mobilní telefon či tablet (18). Druhým nejčtenějším způsobem přihlášení je využití Smart klíče (11). Naopak firmy využívají minimálně možnosti přihlášení jako je Touch ID nebo Face ID (3).

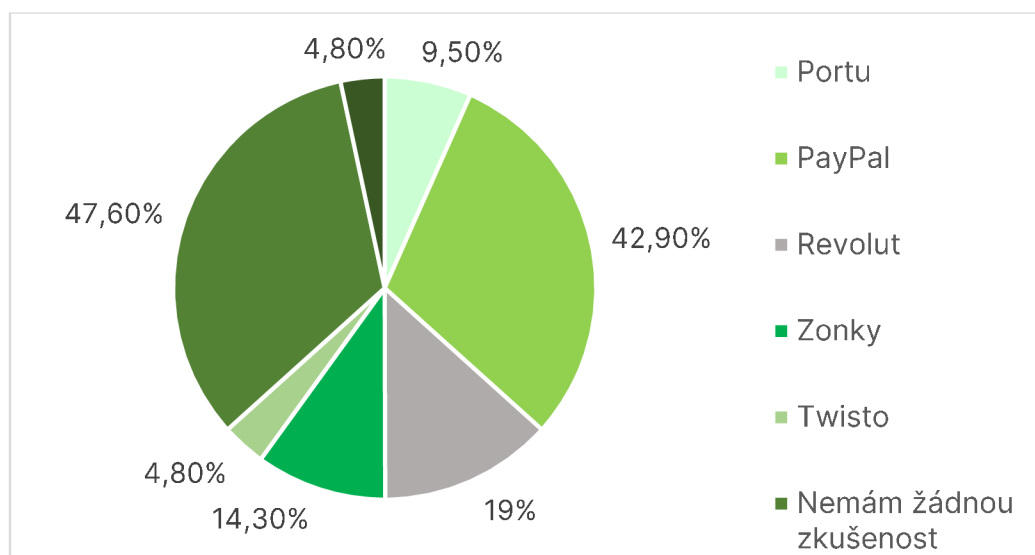
Následující otázka byla zaměřena více na získávání dat přímo o open banking. V otázce měli respondenti označit společnosti, se kterými mají zkušenost. Všechny nabízené společnosti poskytují nějakým způsobem open banking, o čemž ale respondenti ve valné většině nevěděli. Společnosti byly vybrány náhodně na základě souvislosti s open bankingem.

Obrázek 12 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 5 „Máte nějakou zkušenost s těmito společnostmi?“

Zdroj: vlastní zpracování

Soukromé osoby byly dotazovány, s jakými z 5 uvedených společností mají zkušenosti. Největší počet respondentů, 69,20 % (74), má zkušenost s platebním systémem PayPal. Druhou společností, se kterou mají respondenti nejvíce zkušeností je mobilní aplikace Revolut, s touto společností má zkušenost 28 % (30) respondentů. Čtvrtina respondentů, přesněji 23,4 % (25), nemá zkušenosti s žádnou z výše uvedených společností.

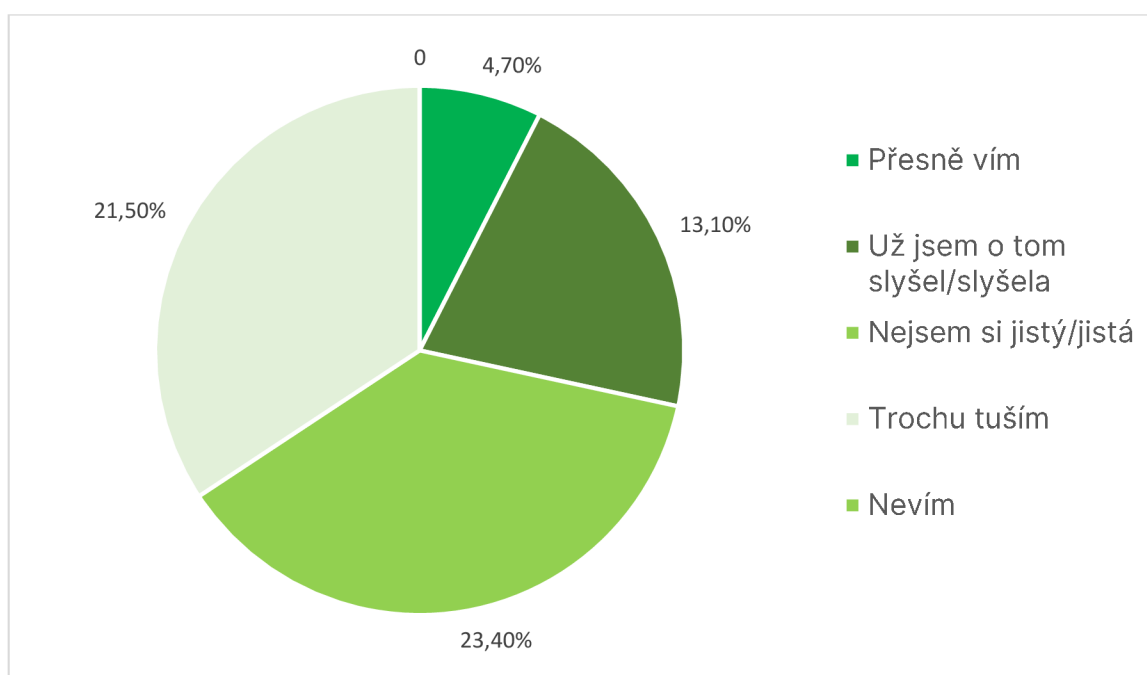

Obrázek 13 Struktura odpovědí firem na otázku č. 6 „Máte nějakou zkušenost s těmito společnostmi?“

Zdroj: vlastní zpracování

Firemní respondenti mají nejčastěji zkušenost, podobně jako soukromé osoby, s platebním systémem PayPal. S platebním systémem PayPal má zkušenost téměř polovina respondentů, 42,9 % (9). Mobilní aplikace Revolut je druhou společností, se kterou mají firmy zkušenost. Z celkového počtu firemních respondentů 47, 60 % (10) nemá zkušenost ani s jednou společností, která je zde uvedena.

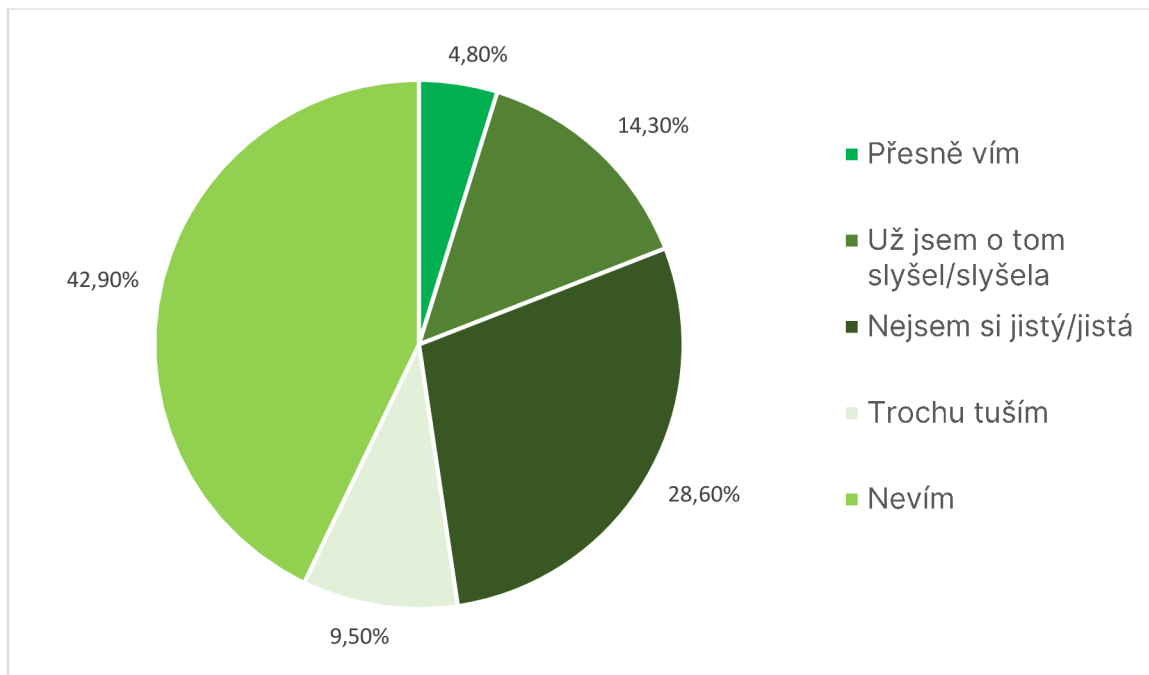
Pro lepší pochopení situace ohledně open bankingů jako takového byla všem respondentům položena otázka vedoucí ke zjištění povědomí o open banking (otázka v dotazníku č. 6 a č. 7), viz. Obrázek 14 a Obrázek 15.

Obrázek 14 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 6 „Máte představu o tom, co znamená pojem OPEN BANKING?“

Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto otázku odpověděly pouze 4,7 % (5) respondentů, že přesně vědí, co pojem open banking znamená. Skoro čtvrtina respondentů, 21,5 % (23), uvedla, že trochu tuší, co tento pojem znamená. Další čtvrtina respondentů si nebyla jistá, jestli vědí, co znamená pojem open banking a 13,1 % (14) respondentů uvedla, že o open banking alespoň slyšeli. K neznalosti tohoto pojmu se přiznal největší počet respondentů a to 37,4 % (40).

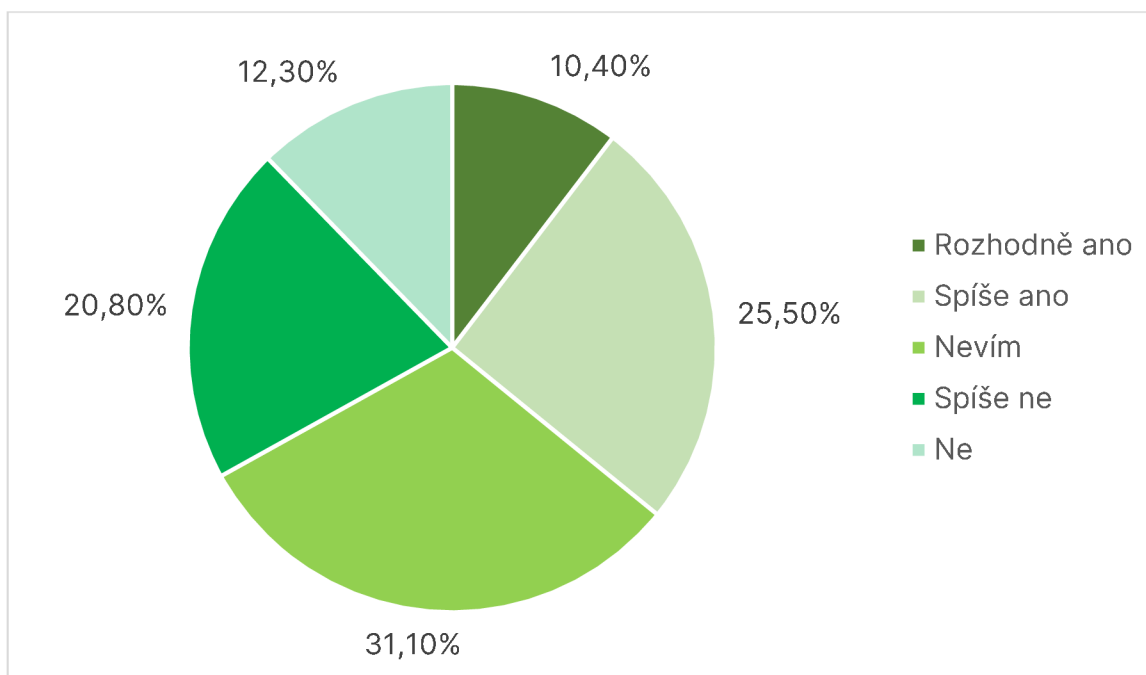
Obrázek 15 Struktura odpovědí firem na otázku č. 7 „Máte představu o tom, co znamená pojem OPEN BANKING?“

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi firemními respondenty se našla pouze jedna firma, která přesně věděla, co pojem open banking znamená. Skoro tři čtvrtiny respondentů uvedly, že si nejsou jisti nebo vůbec netuší, co pojem open banking znamená, přesněji 71,5 % (15) firem. Našli se ale i tací, kteří tuší, co open banking znamená nebo alespoň o open banking slyšely, jedná se o 23,8 % (5)

Po zodpovězení této otázky se respondentům ukázal krátký odstavec s vysvětlením tohoto pojmu.

Následovala otázka zjišťující přímo potenciál open banking, a to v budoucnosti. V případě, že respondenti odpověděli kladně, následovala dobrovolná otázka, kam respondenti mohli zapsat přesný důvod, proč o využití v budoucnu uvažují a v případě záporné odpovědi mohli napsat, proč o využívání open banking nemají v budoucnosti zájem. V případě volby odpovědi „nevím“ byla tato otázka poslední, na kterou respondent odpověděl.

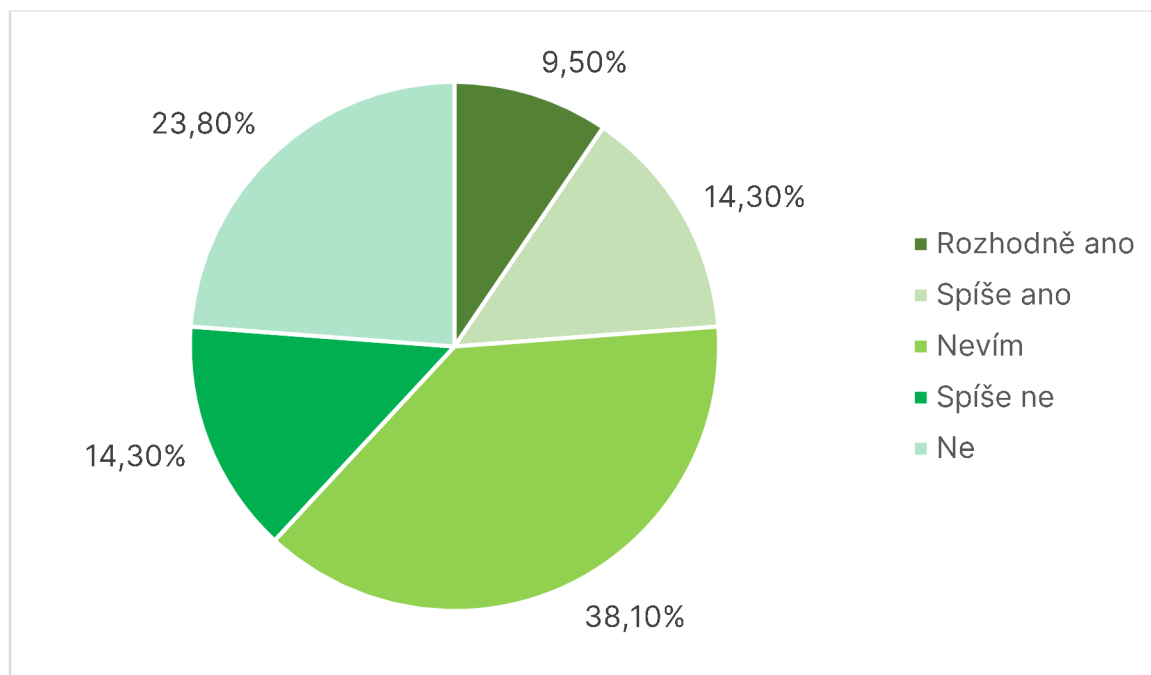
Obrázek 16 Struktura odpovědí soukromých osob na otázku č. 7 „V budoucnosti uvažujete o využití open bankingu:“

Zdroj: vlastní zpracování

O tom, že by open banking v budoucnu využívali uvažuje 35,9 % (38) respondentů. Naopak o něj nejeví zájem 33,1 % (35) respondentů a 31,1 % (33) respondentů neví, zda by open banking v budoucnu využili. Někteří respondenti ale služeb open bankingu již využili, jen o tom nevěděli, viz. otázka v dotazníku č. 5 a otázka č. 6.

Jako důvody, proč respondenti o využití open bankingu uvažují, uváděly soukromé osoby nejčastěji důvody jako je zjednodušení, úspora času, lepší služby, praktičnost, pohodlnost či otevření nových možností.

Mezi důvody, proč soukromé osoby o open bankingu neuvažují se nejčastěji objevovaly důvody jako využívání pouze jednoho bankovního účtu, konzervativnost, nechuť učit se nové technologie a postupy, absolutní přehled finančních ústavů o veškerých financích a tím absolutní kontrolu nebo, že nechtějí účty spravovat z jednoho přístupu a také se objevily obavy o jejich soukromé informace.

Obrázek 17 Struktura odpovědí firem na otázku č. 8 „V budoucnosti uvažujete o využití open bankingu:“

Zdroj: vlastní zpracování

Většina firem buďto neví, 38,1 % (8) nebo neuvažuje v budoucnosti o open banking. O open banking uvažuje 23,8 % (5) firem by rádo využilo v budoucnu open banking.

Firemní respondenti nejčastěji uvažují o využívání open banking z důvodu usnadnění, přehlednosti, propojení a snadnější kontrole nad financemi.

U firem se často objevovaly jako důvody k neuvažování o využívání open banking bezpečnostní rizika, využívání služeb pouze jedné banky. V případě velkých firem bylo uvedeno jako důvod, proč nemají v budoucnu zájem open banking využívat, napojení na mateřskou společnost v zahraničí a tím omezené možnosti.

4.3 Vyhodnocení potenciálu open banking

Pro vyhodnocení potenciálu open banking bylo použito primárních i sekundárních dat. Primární data byla získána na základě dotazníkového šetření, viz přechozí kapitola. Jako zdroj sekundárních dat byla pro vyhodnocení potenciálu open banking na území České republiky použita situace open banking ve Velké Británii a v sousedním Polsku.

4.3.1 Open banking ve Velké Británii

Ve Velké Británii byl open banking spuštěn ve stejném roce, ve kterém vzešla v platnost směrnice PSD2, tedy v roce 2018, stejně jako na území České republiky. Úspěšnost open bankingu je však ve Velké Británii mnohonásobně vyšší a Velká Británie je tak považována za „lídra“ v otevřeném bankovníctví.

Zásluhy za růst open bankingu lze přičíst Open Banking Implementation Entity (OBIE), kterou založilo devět největších bank ve Velké Británii. OBIE soustavně podporuje růst v rámci otevřeného bankovníctví a hraje významnou roli při formování jeho rozvoje. (Noda, 2024)

Velká Británie byla také jedním z průkopníků při zavádění standardu open bankingu, ve kterém jsou zahrnuty pokyny pro API, bezpečnost, a také pokyny pro uživatele.

V roce 2023 vzrostly platby uskutečněné využitím služeb open bankingu oproti roku 2022 o 88 %. V červnu roku 2023 bylo uskutečněno 9,7 milionů plateb. (Open Banking, 2023)

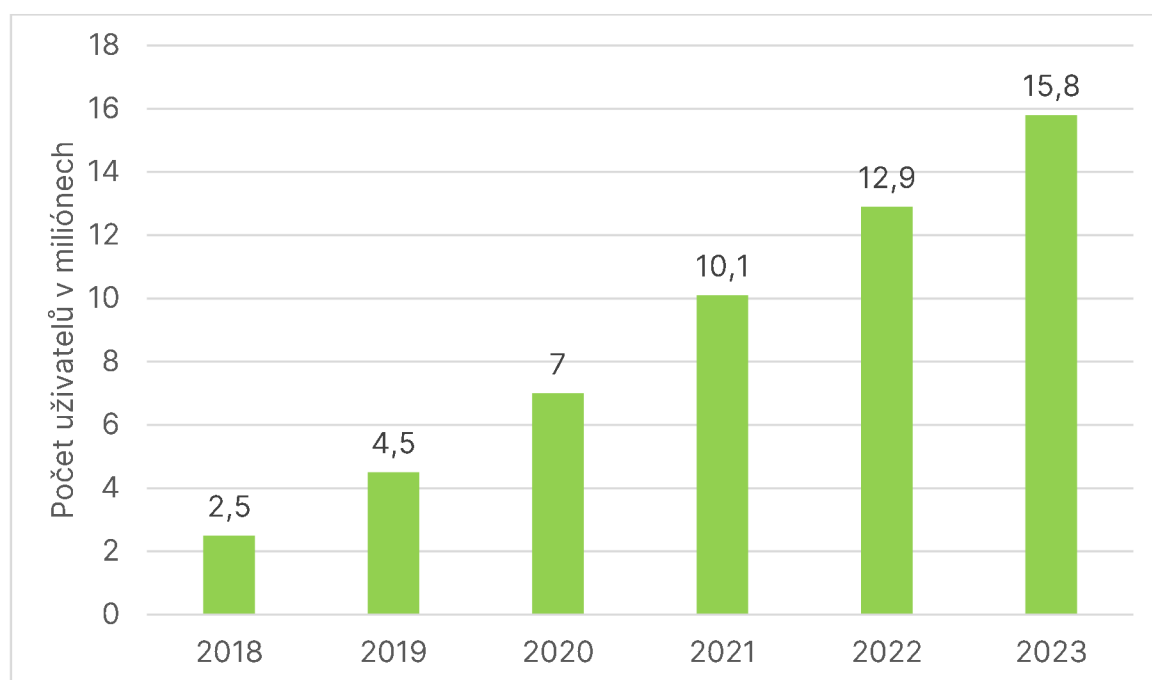
Ve Velké Británii open banking využívá 11 % soukromých osob a 17 % malých podniků. Nárůst uživatelů open bankingu ve Velké Británii pokračuje rychlým tempem. Důvodem může být to, že open banking a inovace s ním spojené zvyšuje jeho uživatelům produktivitu, efektivitu a snižuje náklady. (Open Banking, 2023)

Toto vše svědčí o dobře vyvinutém ekonomickém systému Velké Británie.

4.3.2 Open banking v Polsku

Polsko prochází aktuálně významným pokrokem ve fitech průmyslu a otevřeném bankovníctví. Polská bankovní asociace (ZBP), zastupující komerční a družstevní banky, představila v první polovině roku 2018 projekt, který se nazývá PolishAPI. Polská bankovní asociace vytvořila otevřený bankovní rámec a rozhraní pro třetí strany v souladu se směrnicí PSD2.

Polsko má, co se digitálních plateb týče, dynamické prostředí. Lze to odůvodnit přítomností regionální mobilní aplikace BLIK, která umožňuje okamžité platby. Tato aplikace umožňuje uživatelům převádět peníze mezi bankovními účty a okamžitě vybírat hotovost. Platební metodu BLIK v roce 2023 aktivně využívalo 16 milionů jednotlivců. Oproti roku 2021, kdy platební metodu BLIK využívalo 10 milionů lidí se tak jednalo o 56 % nárůst, viz. Obrázek 18. (Statista.com, 2024) Tento nárůst svědčí o tom, že populace v Polsku je digitálně připravená a také roste preference rychlých plateb.

Obrázek 18 Počet aktivních uživatelů platební metody BLIK v Polsku

Zdroj: vlastní zpracování, Statista.com [online], 2024. [cit. 2024-04-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1218931/poland-number-of-active-blik-payment-users/>

4.3.3 Open banking v ČR – potenciál pro soukromý sektor

Soukromé osoby mají možnost využívat open banking od roku 2018, kdy vzešla v platnost směrnice PSD2, avšak open banking se začíná pořádně využívat až v posledních letech.

Open banking přináší soukromým osobám mnoho výhod. První výhodou je sdílení svých finančních dat poskytovatelům třetích stran, díky kterému mají uživatelé přístup k většímu množství produktů a služeb. Další výhodou jsou ušetřené peníze.

V dnešní době má čím dál více lidí více než jeden bankovní účet, což potvrdily i výsledky dotazníkového šetření. Více bankovních účtů znamená menší přehled o tom, co se na každém z nich děje. Open banking přináší uživatelům možnost shromáždit si data ze svých účtů a ty potom mohou být použity, se souhlasem klienta, k lepšímu doporučení finančních produktů a postupů. To zahrnuje lepší doporučení možností, co se například kreditních karet týče a také v případě půjček, které jsou díky tomu přizpůsobeny klientovým příjmům a výdajům.

Potřeby lidí jsou různé, a tak nelze aplikovat univerzální finanční řešení pro všechny. Díky tomu, že open banking umožňuje přístup k přesným datům, mají finanční společnosti možnost lépe porozumět svým klientům a nabídnout jim produkty a služby na míru jejich potřebám.

Technologie open bankingu je schopna poskytnout zákazníkům na výběr z více možností, optimalizovat zákaznickou zkušenost a celkové výsledky.

Open banking také způsobil revoluci ve způsobu, jakým zákazníci platí za produkty a služby online. Lidé čím dál více využívají možnosti okamžité platby, o čemž svědčí i fakt, že v roce 2019 proběhlo za kalendářní den 26 tisíc okamžitých plateb, zatímco v roce 2023 to bylo v průměru 650 tisíc okamžitých plateb. (Bankovnictvíonline.cz, 2024)

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že 33,1 % respondentů nejeví o využívání open bankingu v budoucnosti zájem a dalších 31,1 % respondentů zatím stále neví, zda by měli zájem open banking v budoucnu využít. Mezi nejčastější důvody, proč nemají o využití open bankingu zájem byl strach z neznámého, či absence druhého účtu.

Z výsledků dotazování také vyplynulo, že respondenti nemají o tom, co je open banking povědomí, přesněji 37,4 % respondentů v dotazníku uvedlo, že vůbec neví, co pojem open banking znamená.

Důvodem, proč soukromé osoby o open bankingu neuvažují, může být neznalost a s tou spojený strach z neznámého a zároveň nízká finanční gramotnost české populace. Pokud by se o open bankingu začala široká veřejnost více informovat a tento pojem se dostal více do povědomí, mohlo by to vést ke zvýšení potenciálu

open banking pro soukromou klientelu. Protože, jak z dotazníku vyplývá, většina respondentů se již s open bankingem v nějaké formě setkala a využila jej.

4.3.4 Open banking v ČR – potenciál pro firemní klientelu

Open banking přináší firmám řadu výhod. Mezi tyto výhody patří například přístup k finančním datům jejich klientů, samozřejmě s jejich souhlasem, a tím možnost nabízet jim produkty a služby na míru. Umožňuje podnikům zefektivnit a automatizovat jejich procesy, týkající se financí, jako je dodržování předpisů či vedení účetnictví. Pomáhá firmám využívat nové zdroje financování a pomáhá jim ke zvyšování jejich příjmů. Open banking také pomáhá podnikům odhalovat podvody anebo jim úplně předejít, což vede k větší spokojenosti zákazníků.

Největší výhodou open banking přináší malým a středním podnikům, avšak jeho výhod mohou využít firmy všech velikostí.

Open banking může malým podnikům pomoci tak, že jim poskytne přístup k finančním službám a datům, ke kterým dříve neměly přístup, jako je zpracování plateb, finanční analýzy a další služby obvykle dostupné pouze větším firmám.

Open banking může pomoci při rozvoji malého nebo středního podniku, což není v dnešní době snadná záležitost. Se založením podniku souvisí mnoho managementu – od účetnictví až po mzdy. Open banking usnadňuje přístup k relevantním finančním údajům, a tak může být těmito záležitostmi pověřena některá ze třetích stran a podnik může své zdroje nasměřovat do jiných oblastí, které jsou klíčové, jako například marketing a zákaznické oddělení.

Přehled o financích také umožňuje efektivnější řízení podnikání a plánování změn. Čím více dat podnik má, tím lépe lze plánovat a objevovat nejen slabé stránky podnikání, ale také jeho příležitosti.

Open banking přináší podnikům další výhodu v podobě automatizace, která je z dlouhodobého hlediska nákladově efektivní a je nezbytná v digitálním světě.

Inovace je další výhodou při využívání open bankingu. Open banking nevyužívá na rozdíl od zavedených bankovních institucí tradiční metody. Přístup k novým zdrojům finančních údajů umožňuje podnikům rychlejší reakce na digitální inovace. Firmy tak mohou rychleji reagovat na změny v poptávce jejich zákazníků, například přidáním platební možnosti, jako jsou digitální peněženky a Apple Pay.

Při žádosti o úvěr, open banking usnadňuje vyhodnocení úvěrového rizika a čím přesnější má banka údaje, tím snadnější je získání úvěru a díky tomu mohou firmy investovat a dále se rozvíjet. Open banking navíc urychluje celý proces tím, že není třeba vše dokládat fyzicky, díky čemuž všichni zúčastnění šetří čas.

A v neposlední řadě přináší firmám možnost okamžitých plateb, díky čemuž jdou přímo od banky k bance, tím se odbourávají prostředníci a celý proces je tak naprosto bezproblémový. Navíc jsou s těmito platbami spojeny menší náklady. Okamžité platby přináší podnikům větší tržby, díky tomu, že absence časově náročných kroků, jako je zadávání platebních údajů. To z toho dělá ideální proces pro jednorázové platby, protože jsou odstraněny komplikace, které vedou k tomu, že zákazníci nechávají položky v košíku a místo toho dokončují nákup.

Pro firmy přináší open banking mnoho výhod, avšak více firem o open banking u v budoucnu neuvažuje. Firmy, které znají jeho výhody a v dotazníku uvedly, že vědí, co open banking znamená, také uvedly, že mají v plánu open banking v budoucnu využít. Naopak firmy, které uvedly, že tento pojem neznají, buďto nevědí nebo rovnou odmítají open banking využívat.

Spousta firem již k využívání open bankingu byla donucena dobou, minimálně přidáním možností platby skrze platební bránu, avšak to není jediná možnost, jak se dá open banking využít. Autorka si myslí, že důvodem, proč firmy nemají zájem o open banking může být nízká informovanost a nízký zájem o inovace a změny. Pokud by byly firmy seznámeny s výhodami a celou problematikou open bankingu, mohlo by jim to změnit pohled na jeho využívání.

4.3.5 Souhrnné vyhodnocení

Open banking je v okolních státech již běžně využívanou záležitostí jako například ve Velké Británii nebo Polsku. Právě tyto země by mohly být inspirací pro Českou republiku při rozvoji open banking, jelikož jeho využití není tak široké jako v těchto zemích. Je pochopitelné, že v České republice se open banking nevyužívá tolik jako jinde, protože soukromé osoby ani firmy o něm nemají takové povědomí. Pokud se však o open banking začne více mluvit a soukromé osoby i firmy se dozví o výhodách, které jim může přinést, tak se dá očekávat, že do pár let bude open banking u nás na podobné úrovni.

Jak totiž vyplývá z výsledků dotazníkového šetření, většina osob se již s open bankingem setkala, jen ne úplně vědomě. Open banking přináší soukromým osobám i firmám mnoho možností, jak jej využít, avšak v České republice se plně nevyužívá jeho potenciál.

Je nezbytné soukromé osoby i firmy informovat o způsobech, jakými je open banking zabezpečen, aby neměly strach o svá finanční data. Pokud totiž nebudou mít soukromé osoby a firmy dostatek informací, mohou open banking vyhodnotit jako nevhodný a odmítnout jeho plné využívání.

Zároveň je nezbytné sjednotit a co nejvíce zjednodušit multibanking, protože aktuálně je proces přidávání složitý a pro starší generace technicky náročný. Současně je nutné propojení poměrně často obnovovat a také je rozdíl v míře, jakou může klient své další účty spravovat. Pokud by se však zapracovalo na sjednocení a usnadnění, autorka si myslí, že by se multibanking začal mnohem více využívat.

Bankovní identita, která patří mezi další služby poskytované díky open banking, nabízí v dnešní době širokou škálu využití a soukromé osoby ji mohou využít postupně čím dál více.

Podle autorky má open banking v dnešní zrychlené, a hlavně digitální době veliký potenciál, jen je třeba zapracovat na zjednodušení celého procesu, a hlavně rozšířit mezi soukromé osoby i firmy povědomí o něm. Autorka si myslí, že pokud by měly soukromé osoby a firmy dostatek informací o způsobech jeho zabezpečení, způsobu fungování, a především o výhodách, které jim může přinést, tak by pro ně

open banking nebyl tak velká neznámá a začaly by více uvažovat o jeho plném využití.

Největší potenciál má open banking pro soukromé osoby a mikro podniky a střední podniky, jen ho využít.

Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na téma open bankingu neboli otevřeného bankovníctví. Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení potenciálu open bankingu pro soukromou a firemní klientelu.

V teoretické části byl nejprve představen bankovní systém v České republice, jelikož je pro pochopení open bankingu nezbytné vědět o tom, jak bankovní systém na území České republiky funguje. Následně již byla bakalářská práce orientována na open banking a jeho způsob fungování, jeho regulaci a způsob zabezpečení. Pozornost byla věnována i směrnici PSD2, která vešla v platnost v roce 2018 a která definuje, jakým způsobem bude open banking řešen.

Praktická část bakalářské práce byla zaměřena na využití open bankingu v praxi – jaké jsou možnosti jeho využití a které společnosti již open banking využívají. Je zde rozebráno i fungování bankovní identity, která je ve světě bankovníctví velkou inovací.

Následuje již samotné zhodnocení potenciálu open bankingu pro firemní i soukromou klientelu. Průzkum potenciálu open bankingu je vypracován na základě primárních i sekundárních dat. Sekundární data byla získána za pomoci rešerše stávajícího stavu open bankingu ve Velké Británii a sousedním Polsku. Pro získání primárních dat byly vypracovány dvě verze dotazníku pro zhodnocení potenciálu open bankingu. První verze dotazníku byla určena pro soukromou klientelu a druhá verze dotazníku byla určena pro firmy.

Dle výsledků dotazníkového šetření je základní povědomí o open bankingu nízké. Z toho důvodu také většina respondentů, jak z řad soukromých osob, tak i firem, uvedla, že o pojmu open banking nemají povědomí. Při vyhodnocení výsledků dotazníků bylo zjištěno, že pokud se nepodniknou kroky ke změně, potenciál open bankingu není příliš vysoký. Z řad soukromých osob uvažuje o využití open bankingu v budoucnosti pouze 35,9 % osob a z řad firem 23,8 %. Z dotazníku ale zároveň vyplývá, že 76,6 % soukromých osob a 52,4 % firem již mají zkušenost s některou ze společností, které open banking nabízí.

Cíl bakalářské práce byl splněn. Bylo zjištěno, že povědomí o open bankingu není sice příliš vysoké, ale tato služba má značný potenciál pro využití soukromými osobami i firemní klientelou. S rostoucím povědomím bude jistě využívání služeb založených na open bankingu dále růst. Vypracování bakalářské práce na téma Potenciál open bankingu zvyšuje povědomí o open bankingu a tím přispívá ke zvýšení potenciálu open bankingu.

Seznam použité literatury

- Bankovnictvíonline.cz [online], 2024. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.bankovnictvionline.cz/index.php/aktuality/cnb-lide-si-mezi-sebou-poslali-uz-700-milionu-okamzitych-plateb>
- Časopis Bankovnictví [online], 2023. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.bankovnictvionline.cz/>
- ČERNOHORSKÝ, Jan, 2020. *Finance: od teorie k realitě*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-2215-8.
- Česká bankovní asociace [online], 2021. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/devizovy-trh>
- ČESKO, 1993. Zákon č. 6 ze dne 31. 12. 1992 o České národní bance. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-6>
- Digihood.cz [online], 2023. [cit. 2024-04-11]. Dostupné z: <https://digihood.cz/digiblog/srovnani-10-hlavnich-platebnich-bran-v-ceske-republice-v-roce-2023>
- FARKAČOVÁ, Lenka, 2021. *Neučebnice ekonomie: pro každého na každý den*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-3193-8
- Finanční vzdělávání [online], 2023. [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/>
- JENG, Linda, ed., 2022. *Open banking*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-758287-9.
- JÍLEK, Josef, 2013. *Finance v globální ekonomice. II, Měnová a kurzová politika*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4516-9.
- KANTNEROVÁ, Liběna, 2016. *Základy bankovnictví: teorie a praxe*. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-595-4.
- Kevin. [online], 2023. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.kevin.eu/cs-cz/>

- MEJSTŘÍK, Michal, Magda PECENA a Petr TEPLY, 2014. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3002-1.
- Noda [online], 2024. [cit. 2024-04-11]. Dostupné z: <https://noda.live/articles/open-banking-in-europe>
- Open Banking [online], 2023. [cit. 2024-04-11]. Dostupné z: <https://www.openbanking.org.uk/news/open-banking-impact-report-october-2023/>
- Open banking [online], 2024. [cit. 2024-04-14]. Dostupné z: <https://www.openbanking.org.uk/why-open-banking-is-safe/>
- Peníze.cz [online], 2023. [cit. 2024-04-11]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/osobni-ucty/439399-prvni-banka-zrusi-multibanking-teni-o-nej-zajem>
- POLOUČEK, Stanislav, 2013. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-491-9.
- Portál občana [online], 2024. [cit. 2024-04-11]. Dostupné z: <https://portal.gov.cz/rozcestniky/portal-obcana-RZC-108>
- PSD2, revoluce v elektronických platbách [online], 2023. [cit. 2024-01-27]. Dostupné z: <https://www.unicreditbank.cz/cs/o-bance/PSD2.html>
- Revolut [online], 2024. [cit. 2023-01-27]. Dostupné z: <https://www.revolut.com/cs-CZ/about-revolut/>
- REŽŇÁKOVÁ, Mária, 2012. *Efektivní financování rozvoje podnikání*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1835-4.
- Sotatek [online], 2023. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z: <https://www.sotatek.com/what-is-open-banking-explore-the-potential-of-open-banking/>
- Statista.com [online], 2024. [cit. 2024-04-12]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1218931/poland-number-of-active-blik-payment-users/>
- TAAFFE, Ouida, ed., 2019. *Banking on change: the development and future of financial services*. Chichester: Wiley. ISBN 978-1-119-60998-8.

TAHAL, Radek, 2022. Marketingový výzkum: postupy, metody, trendy. 2. vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-271-3535-6.

ZANDAMELA, Danete Higgins, 2021. The Benefits of Open Banking to Consumers, Banks and FinTech Companies [online]. [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2714867880/C99B6C90ACF04A3CPQ/1?accountid=17116&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses>

Živéfirmy.cz [online], 2024. [cit. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.zivefirmy.cz/>

Seznam příloh

Příloha A	Dotazník pro soukromé osoby.....	64
Příloha B	Dotazník pro firmy.....	68

Příloha A Dotazník pro soukromé osoby

Open banking (Otevřené bankovníctví)

Chystáte se vyplnit dotazník směřující ke zjištění potenciálu OPEN BANKINGU (Otevřeného bankovníctví) pro soukromou klientelu v Libereckém kraji. Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 3 minuty. Celý dotazník je anonymní.

* Označuje povinnou otázku

OPEN BANKING?

1. Rok narození: *

Označte jen jednu elipsu.

- po roce 2015
- 1996 - 2015
- 1986 - 1995
- 1965 - 1985
- před rokem 1965

2. Využívám služby: *

Označte jen jednu elipsu.

- Jedné banky
 Dvou a více bank

3. Internetové bankovníctví používám: *

Označte jen jednu elipsu.

- ANO - denně
 ANO - alespoň jednou týdně
 ANO - alespoň jednou za 14 dní
 ANO - pouze příležitostně
 NE *Přeskočte na otázku 5*

4. K přihlášení do internetového bankovníctví využívám:

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

	Mobilní telefon, tablet	PC (stolní, NTB apod.)
Přihlašovací jméno a heslo	☐	☐
Touch ID	☐	☐
Face ID	☐	☐
Bankovní identitu	☐	☐
SMS	☐	☐
QR kód	☐	☐
Smart klíč	☐	☐
Jiné	☐	☐

5. Mám nějakou zkušenost s těmito společnostmi: *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Portu
- PayPal
- Revolut
- Zonky
- Twisto
- Roger
- Nemám žádnou zkušenost
- Jiné: _____

6. Máte představu o tom, co znamená pojem OPEN BANKING? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ne
- Trochu tuším
- Nejsem si jistý/jistá
- Už jsem o tom slyšel/slyšela
- Přesně vím

OPEN BANKING

Pod pojmem open banking se většinou rozumí nejen možnost spravovat své bankovní účty a služby online, ale také propojit své účty u různých bank tak, aby byly ovladatelné z jednoho místa. Tímto jedním místem může být například internetové či mobilní bankovníctví vaší vybrané banky. Nebo například aplikace nějakého startupu umožňující přístup k více bankovním účtům.

Otevřené bankovníctví umožňuje sdílení finančních dat mezi bankami a poskytovateli služeb třetích stran pomocí aplikačních programovacích rozhraní (API).

7. V budoucnosti uvažujete o využití open bankingu: *

Označte jen jednu elipsu.

- Ne *Přeskočte na otázku 9*
- Spíše ne *Přeskočte na otázku 9*
- Nevím
- Spíše ano *Přeskočte na otázku 8*
- Rozhodně ano *Přeskočte na otázku 8*

8. Uveďte důvody proč o využití open bankingu uvažujete:

9. Uveďte důvody proč o využití open bankingu neuvažujete:

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

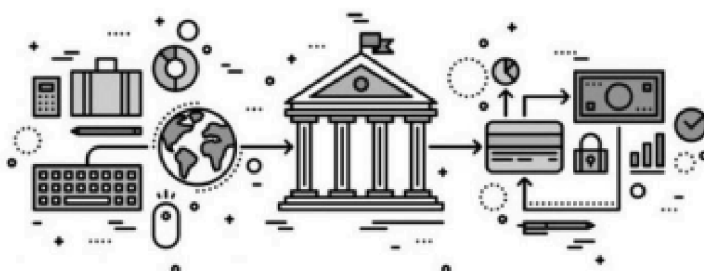
Google Formuláře

Příloha B Dotazník pro firmy

Open banking (Otevřené bankovníctví)

Chystáte se vyplnit dotazník směřující ke zjištění potenciálu OPEN BANKINGU (Otevřeného bankovníctví) pro firemní klientelu v Libereckém kraji. Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 3 minuty. Celý dotazník je anonymní.

* Označuje povinnou otázku

OPEN BANKING?

1. Velikost firmy podle počtu zaměstnanců: *

Označte jen jednu elipsu.

- Mikropodnik (méně než 9 zaměstnanců)
- Střední podnik (méně než 49 zaměstnanců)
- Střední podnik (méně než 249 zaměstnanců)
- Velký podnik (více než 250 zaměstnanců)

2. Převažující činnost Vaší společnosti je: *

Označte jen jednu elipsu.

- Zemědělství, lesnictví, rybářství
- Těžba a dobývání
- Zpracovatelský průmysl
- Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu
- Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi
- Stavebnictví
- Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel
- Doprava a skladování
- Ubytování, stravování a pohostinství
- Informační a komunikační činnosti
- Peněžnictví a pojišťovnictví
- Činnosti v oblasti nemovitostí
- Profesní, vědecké a technické činnosti
- Administrativní a podpůrné činnosti
- Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení
- Vzdělávání
- Zdravotní a sociální péče
- Kulturní, zábavní a rekreační činnosti
- Ostatní činnosti
- Činnosti domácností jako zaměstnavatelů; činnosti domácností produkujících blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu
- Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů

3. Využíváme služeb: *

Označte jen jednu elipsu.

- Jedné banky
- Dvou a více bank

4. Internetové bankovníctví používáme: *

Označte jen jednu elipsu.

- ANO - denně
- ANO - alespoň jednou týdně
- ANO - alespoň jednou za 14 dní
- ANO - pouze příležitostně
- NE *Přeskočte na otázku 6*

5. K přihlášení do internetového bankovníctví využíváme:

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

	Mobilní telefon, tablet	PC (stolní, NTB apod.)
Přihlašovací jméno a heslo	☐	☐
Touch ID	☐	☐
Face ID	☐	☐
Bankovní identitu	☐	☐
SMS	☐	☐
QR kód	☐	☐
Smart klíč	☐	☐
Jiné	☐	☐

6. Máte nějakou zkušenost s těmito společnostmi: *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Portu
- PayPal
- Revolut
- Zonky
- Twisto
- Roger
- Nemáme žádnou zkušenost
- Jiné: _____

7. Máte představu o tom, co znamená pojem OPEN BANKING? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ne
- Trochu tuším
- Nejsem si jistý/jistá
- Už jsem o tom slyšel/slyšela
- Přesně vím

OPEN BANKING

Pod pojmem open banking se většinou rozumí nejen možnost spravovat své bankovní účty a služby online, ale také propojit své účty u různých bank tak, aby byly ovladatelné z jednoho místa. Tímto jedním místem může být například internetové či mobilní bankovníctví vaší vybrané banky. Nebo například aplikace nějakého startupu umožňující přístup k více bankovním účtům.

Otevřené bankovníctví umožňuje sdílení finančních dat mezi bankami a poskytovateli služeb třetích stran pomocí aplikačních programovacích rozhraní (API).

8. V budoucnosti uvažujete o využití open bankingu: *

Označte jen jednu elipsu.

- Ne *Přeskočte na otázku 10*
- Spíše ne *Přeskočte na otázku 10*
- Nevím
- Spíše ano *Přeskočte na otázku 9*
- Rozhodně ano *Přeskočte na otázku 9*

9. Uveďte důvody proč o využití open bankingu uvažujete:

10. Uveďte důvody proč o využití open bankingu neuvažujete:

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře